
VÝROČNÍ ZPRÁVA
ZO ČSS 4-01 LIBEREC
2013

Autoři textů: Daniel Horáček, Ivan Rous, Ladislav Pašek, Jiří Fichtner, Jiří Honzejk,
Jan Mertlík, Miroslav Vyvadil a další

Autoři fotografií: Daniel Horáček, Ivan Rous, Jiří Honzejk, Jan Mertlík a další

ZO ČSS 4-01 LIBEREC

Složení výboru ZO ČSS 4-01 Liberec v roce 2013

Předseda – Ivan Rous

Místopředseda – Daniel Horáček

Jednatel – JUDr. Miloslav Juračka

Pokladník, hospodář – Miroslav Vyvadil

Revizor – Vladimír Navrátil

ZPRÁVA POKLADNÍKA A HOSPODÁŘE

Hospodaření ZO ČSS 4-01 Liberec

	1. 1. 2013	31. 12. 2013
Zůstatky: Pokladna	5 742,00 Kč	401,00 Kč
Banka	121 734,89 Kč	143 224,22 Kč

Výsledovka za rok 2013 částka

Náklady: 84 579 Kč

Materiál 12 652 Kč

Poplatky bance 1 618 Kč

Odvod, služby 38 431 Kč

Setkání speleologů 23 953 Kč

Cestovné 7 925 Kč

Výnosy: 100 727 Kč

Příspěvky členů 23 200 Kč

úroky z BÚ 112 Kč

Příspěvek 17 015 Kč

Dotace 60 400 Kč

Hospodářský výsledek 16 148 Kč

HOSPODÁŘSKÁ ČINNOST ZO

V roce 2013 byla hospodářská činnost jen skromná. Jako každý rok jsme obdrželi od LČR s. p., oblastního ředitelství Liberec, částku 5.000 Kč na reklamu při pořádání Speleologického dne v Panském lomu. Dalším příjmem byla realizace opatření na opravu a údržbu zabezpečení dvou lokalit v Českém ráji. Správa CHKO Český ráj z prostředků programu PPK (PPK-89a/63/13) poskytla částku 15.400 Kč na opravu a nátěr mříží na jeskyni Krtola a štole na Kozákově. Z této částky bylo nutné uhradit náklady na materiál a cestovné, prostředky za práci nebyly vyplaceny a zůstali k potřebě naší organizace k plnění našich cílů.

Všem sponzorům a dárcům děkujeme za jejich štědrost, která nám umožnila realizovat naši činnost, a těšíme se na případnou další spolupráci.

SPONZORSKÉ DARY, DOTACE A GRANTY

Za provedení propagace firmy LČR s.p. jsme obdrželi částku 5.000 Kč, která byla použita na částečné financování konání speleologického. Též nám poskytla tato firma drobné propagační předměty (dřevěné tužky, klíčenky, pastelky, dřevěné magnetky, ...) jako ceny pro děti v soutěži bednovaná. Další sponzorský dar nám ve formě hodnotných cen (dárkové balíčky piva) do soutěže v bednované na speleologickém dni věnoval pivovar Konrád a. s. Ten nám také zapůjčil 20 bedýnek od piva na realizaci této soutěže. Na oplátku jsme umístili logo a propagační plachty obou sponzorů v místě konání této soutěže a na vyvěšených plakátech.

Snad nejnáročnějším úkolem v roce 2013 bylo zajištění financování Setkání jeskyňářů pod Ještědem, které v roce 2013 hostila naše ZO. Nejprve byl podán grant řešící jak Setkání speleologů tak i Speleologický den 2013 a 2014 na Krajský úřad Libereckého kraje do programu „8.1 Podpora ekologické výchovy a osvěty“ na částku 51.500 Kč s předpokládaným kofinancováním ve výši 22.500 Kč. Tento bohužel skončil těsně pod čarou a nebyl podpořen. Vzhledem ke změnám, které nastaly na Krajském úřadě po volbách, jsme se dostali do nezáviděníhodné situace. Požádali jsme o záštitu a přímou podporu hejtmána Libereckého kraje Martina Půtu a radního pro zemědělství a životní prostředí Josefa Jadrného. Ti nám tuto přislíbili a smlouvu o podpoře ve výši 10.000 Kč jsme podepisovali v první den konání Setkání speleologů. Tím bylo zajištěno financování setkání a mohli jsme tak se ctí obstat před účastníky setkání z celé ČR, ale i Polska. K tomuto Liberecký kraj přidal i hodnotné ceny do fotosoutěže a brožury o přírodě Liberecka pro každého účastníka.

Významný dar – dotaci poskytla naší organizaci Nadace ČEZ, která v rámci zaměstnaneckých grantů pro neziskové organizace, v nichž působí jejich zaměstnanci, uvolnila 30.000 Kč na Setkání speleologů pod Ještědem. O tuto dotaci žádal Vladimír Navrátil, který je členem výboru ZO a je též zaměstnancem ČEZ. Peníze byly přiděleny těsně před setkáním a umožnily nám toto setkání dostat na úroveň, kterou jsme si původně plánovali. Za projevenou důvěru děkujeme. V účetnictví je přehled dokladů, které souvisejí se Setkáním

jeskyňářů a byly hrazeny z prostředků od nadace ČEZ.

Velmi vítaná podpora setkání speleologů byla poskytnuta Agenturou regionálního rozvoje Nisa, která uhradila náklady na tisk několika informačních plachet, pamětních magnetek pro účastníky a tři informačních rollupů v celkové fakturované výši 4.985 Kč bez DPH.

Další sponzorské dary jsme dostali většinou formou materiální pomoci. Zejména se jednalo o ceny do mezinárodní soutěže „Czech Speleo Photo 2013“, která je tradiční součástí podzemních setkání jeskyňářů. Nejhodnotnější dary poskytla firma VERTICAL TRADE s.r.o., a to v hodnotě 5.820 Kč bez DPH, jednalo se o tři batohy, dvě speleologické přilby a další lezecké speleologické vybavení. Další ceny poskytl HOLS a.s. Pivovar Konrád, který jednak oceněným autorům věnoval dárkový balíček piv, ale i další drobné reklamní materiály. Oceněným byla přidávána také skleněná plastika v podobě krápníku. Těchto 14 skleněných krápníků nám bezplatně poskytla Sklárna a minipivovar Novosad & syn Harrachov s.r.o. Další ceny do soutěže přivezla spolupořádající ZO ČSS 1-06, Speleologický klub Praha od Foto Škoda, ZO ČSOP Nyctalus a z ústředí ČSS.

Nepřímým sponzorským darem od HOLS a.s. Pivovar Konrád bylo také bezplatné poskytnutí prostor ve Vratislavickém pivovaru, ve kterých se konaly některé společenské a odborné programy a kde proběhla samotná výstava fotografií. Také pro účastníky setkání připravili bezplatnou prohlídku pivovaru, kterou provázal sám pan ředitel Ing. Petr Hostaš. Za toto jménem všech spokojených účastníků děkujeme.

Velkým darem od firmy Vertikal Trade s.r.o. bylo též materiální vybavení pro expedici „Maganik – Iron Deep 2013“, kterou organizovala ZO ČSS 6-14 Suchý Žleb a naše ZO se na tomto projektu také podílí. Tento dar obsahoval rozličný speleologický materiál od nýtů, nýtovaček, kotvících plaket, přes osobní vybavení lezce po různé speleo vaky o celkové hmotnosti 12.502 kg v úhrnné hodnotě 32.244,60 Kč bez DPH.

V závěru roku nám také poskytl sponzorský dar internetový obchod LEDshop.cz vlastněný Pavlem Vrabcem. Tento obchod pravidelně členům naší ZO poskytuje i 10% slevu při nákupu svítilen.

ZPRÁVA REVIZORA

Na základě kontroly účetní evidence za rok 2013 nebyly shledány žádné závažné nedostatky, drobné nedostatky byly odstraněny přímo na místě kontroly. Účetnictví je transparentní a dokládá dobré nakládání s finančními prostředky ZO.

PRÁCE VÝBORU V ROCE 2013

Práce výboru v roce 2013 nebyla jednoduchá. Kromě běžných úkolů, jako je zajištění chodu ZO, organizace Speleologického dne a příprava plánovaných akcí v podzemí, zde bylo ještě několik složitých a organizačně náročných akcí. Zejména se jednalo o přípravu Setkání speleologů, ale také dost pracné bylo zajištění povolení trhačích prací v Hanychovské jeskyni. Za účelem zvládnutí některých těchto úkolů byly i dílčí práce delegovány a vykonány jinými členy ZO. V předchozích letech stačilo, aby se výbor sešel 3–4 krát do roka, ale v roce 2013 těch schůzek bylo více než 15.

První dvě schůzky výboru ZO proběhly hned koncem ledna a začátkem února k přípravě Setkání speleologů, další velká byla před Speleologickým dnem v červenci, dále proběhly dvě důležité schůzky koncem srpna a začátkem září k Setkání speleologů. Mezi těmito uvedenými se výbor scházel průběžně a pracoval na organizačních záležitostech. Spoustu důležitých věcí se řešilo i prostřednictvím e-mai-

lové korespondence. Poslední dvě setkání výboru proběhla počátkem roku 2014. Řešila se zde výroční schůze, příprava výroční zprávy, jaké změny nám přináší nový občanský zákoník, návrhy na hlasování na výroční schůzi (změna výše čl. příspěvků a změna délky mandátu výboru ZO), příprava nových směrnic a změna účtu ZO.

V lednu 2014 výbor po vyhledávání nejvýhodnějších podmínek přistoupil k závěrečným jednáním s Fio bankou a Komerční bankou. U obou bylo možné zřídit bezplatný účet, kde je pro odchozí platby potřebná autorizace dvou osob, s on-line nahlížením na stav účtu. Po zvážení všech pro a proti hospodář a místopředseda zřídili nový účet u Komerční banky č. 107.663.3350227/0100, převedli veškeré prostředky od ČSOB a starý účet zrušili. Ke změně účtu došlo v lednu nejen kvůli časovým možnostem členů výboru, ale také proto, že ke starému účtu se vázaly dotace a dary poskytnuté v roce 2013.

PŘEDNÁŠKOVÁ A POPULARIZAČNÍ ČINNOST

Speleologický den 2013

Při zpětném pohledu na 9. ročník Speleologického dne, který proběhl 13. 7. 2013 v Panském lomu a v ústí Hanychovské jeskyně, si mohu dovolit vše hodnotit s odstupem a patřičným nadhledem. I když asi ten největší nadhled byl z lanového přemostění Panského lomu, ale tam zase pro adrenalin neměl člověk čistou hlavu na nějaký hodnotný úsudek. Ale vraťme se na zem, a vlastně jak je pro jeskyňáře typické, i kousek pod ní. Za těch 9 let, co pořádáme tuto akci, se stala takovou stěžejní činností naší ZO a pro každého z členů je to prestižní záležitost. A to se odráží i na samotné organizaci akce. Všechny přípravy jsou takové automatické a probíhají velmi hladce. Což je potěšitelné a velký dík patří všem, kteří se na této řeholi podílejí. A zejména patří dík všem, kteří se zhostili pořadatelské služby, včetně příprav na místě.

Akce je otevřená pro veřejnost až v odpoledních hodinách, to je dáno tím, že potřebujeme celé dopoledne na přípravu akce. Jednak pro natažení velkého traverzu podélně přes lom, ale také nastrojení cvičné stěny a vybudování jištění pro bednovanou. Nastrojování jeskyně je oproti prvním ročníkům o dost jednodušší, jednak je v jeskyni nainstalovaný pevný nerezový žebřík, a tak tam žádný není potřeba zakotvit, a letos navíc máme dole nainstalované osvětlení vstupní propasti už od loňského speleologického dne. A tak bylo zapotřebí přivést od centrály proud do jeskyně a zkusit rozsvítit. I přes vlhkost a přesto, že jedno světlo bylo v zimě plné vody, vše svítilo, vše bylo i suché. Skvělé! Toto vyšlo.

Samozřejmě, že v první řadě byly očištěny stěny lomu nad vchodem do jeskyně od volných kamenů, aby žádný nemohl v průběhu akce spadnout. Hlavním důvodem, proč lidi přicházejí, je otevření jinak nepřístupné jeskyně a možnost prohlédnout si její nejimpozantnější část – vstupní propast nasvětlenou halogeny, díky nimž vyniká její krása. Nejkrásnější je tato propast z jejího dna, kdy si můžeme prohlížet stěny a obdivovat její zvonovitý tvar. Proto na toto dno sestoupilo i 95 návštěvníků. Ti jsou z důvodu bezpečnosti všichni oblečení do sedáku a po dobu výstupu a sestupu jištění. Další pořadatel dole pomáhá s odpojením a opětovným přicvaknutím k jisticímu lanu. Při tomto je poskytován i nějaký odborný výklad zejména o genezi těchto prostor a další zajímavosti. Jelikož výstup a sestup nějakou dobu trvá, a je potřeba si chvilku počkat na vstup, návštěvníci akce sledují ukázky jednolanové techniky na cvičné stěně, ale také létající jeskyňáře nad jejich hlavami, kteří překonávají lom na lanovém přemostění. A kdyby i to nebylo dost pro ukrácení dlouhé chvíle při čekání, je tu soutěž v bednované. Ceny od sponzora pivovaru Konrád čekaly naprosto dokonale vychlazené v jeskyni už od středy, a tak už stačí se dostat jen na 16. bedýnku. A i přes náročné podmínky se mnohým daří. Pokud uspělo dítě, nedostalo pivo, ale dětskou cenu od hlavního sponzora LČR s. p. Celkem nakonec přišlo téměř 200 lidí, kteří si tak příjemně ukrátili sobotní odpoledne a 95 z nich se i ochladilo v jeskyni, přeci jenom byl krásný teplý letní den.

Propagační nástěnka, www

Propagační nástěnka je umístěná ve vestibulu umělé lezecké stěny Šutr. Na této nástěnce se příležitostně vyměňují fotografie z naší činnosti a uveřejňujeme tu pozvánky na plánové akce a plakát na Speleologický den v Panském lomu.

Během celého roku 2013 probíhaly drobné změny na našem webu www.speleolbc.cz, které započaly už na konci roku 2012. Prvním krokem bylo spuštění .net® platformy, která dovolila zprovoznění diskuze a zpráv z akcí, takže je možné sledovat aktuální dění v organizaci a zároveň se lépe dovědět o plánovaných akcích i mimo pravidelné slезiny na Šutru. Zároveň byly vytvořeny 2 RSS kanály, jeden pro diskuze a druhý pro zprávy z akcí. Zajímavý je hlavně kanál zpráv z akcí, který díky portálu www.francimus.webnode.cz navštěvuje mnoho lidí jak z řad jeskyňářů, tak i mimo ně, což nám pomáhá „dělat jméno“, a lidé z okolí se mohou dozvědět, že takřka za domem mají zajímavé jeskyně.

Dalším počinem pro zlepšení propagace ZO 4-01 bylo zaregistrování do několika nejvýznamnějších vyhledávačů. Zajímavou informací je, že k nám na stránky denně dorazí průměrně 60 lidí, kteří vyhledávají informace o podzemí na serveru www.google.com.

Ke konci roku se ve spojení s mapováním Západní jeskyně podařilo zprovoznit i API poskytované serverem www.mapy.cz, které dovolilo zobrazit polohu jeskyní na mapě, včetně základních informací.

Postupně, jak probíhá přemapování našich jeskyní, probíhá také aktualizace této mapy, kromě přesné GPS pozice je možné vidět i export mapy jeskyně položený třeba na satelitním snímku, což umožní získat ještě lepší představu o poloze a rozloze jednotlivých jeskyní. Zatím jsou takto aktualizovány jeskyně Západní, Loupežnická, 33M a Nedobytná. Sekce s těmito mapovými zdroji je dostupná pouze po přihlášení heslem tak, aby zůstaly mříže a jeskyně v bezpečí.

V zabezpečené sekci je také možnost změnit si osobní údaje a získat kontakty na ostatní členy skupiny, takže odpadlo dlouhé shánění čísel v případě, že bylo nutné sehnat kopáče nebo domluvit nějakou rychlou akci. Kromě členů naší ZO jsou zde uvedeni i externisté, kteří s námi jezdí pravidelněji kopat.

Exkurze

Nejvyšší počet exkurzí proběhl na Setkání speleologů pod Ještědem. Zejména v sobotu 21. 9. 2013. Na Ještědském hřebenu se jednalo o exkurze do Západní jeskyně, kde prováděl Jiří Fichtner, Jiří Honzejk a Miloš Juračka. Další exkurze do Cechovní štolý a Nedobytné jeskyně měl na starost Daniel Horáček a Lukáš Appelt. O vedení exkurzí do jeskyně Valhala v Jizerských horách se podělili Ivan Rous, Jana Stěhulková a Václav Stoklasa. Exkurzi do Českého ráje, konkrétně do jeskyní Krtola a Sklepy pod Troskami, se postaral Miroslav Vyvadil. V sobotním odpoledni provedl ještě Ivan Rous nějaké zájemce po podzemí samotného města Liberce, kdy navštívili staré opuštěné protiletectvé kryty. Poslední byla večerní exkurze vedená ředitelem pivovaru Konrád Ing. Petrem Hostašem po prostorách pivovaru. O tu byl i největší zájem a také se jí zúčastnili skoro všichni účastníci setkání. Následující den v neděli 22. 9. 2013 provedli ještě skupinku zájemců zejména ze ZO 1-05 Geospeleos Miroslav Vyvadil po Cechovní štole, Nedobytné a Západní jeskyni.

Přednášky

Prezentace na speleoforu 20. 4. 2013
Horáček – Paledové jeskyně Severních Čech
Rous – Soubor přednášek o Rosia Montaně a Libereckém podzemí

Publikační činnost

HORÁČEK, D. a Petr HOLUB. Paledové jeskyně severních Čech. In: Speleofórum. Brno, 2013, s. 37–44
ROUS, I. Industriál války. Liberec: Severočeské muzeum v Liberci, 2013

SETKÁNÍ JESKYŇÁŘŮ POD JEŠTĚDEM

Přípravy setkání jeskyňářů započaly poté, co jsme v Týnčanech v roce 2012 přebrali štafetu a stali se hostitelskou organizací pro další ročník. Prvním úkolem bylo sehnat prostor, ve kterém by se setkání mohlo odehrát, aby nebyl příliš drahý a přitom skýtal dostatečný komfort pro všechny aktivity se setkáním tradičně spojené. V tomto prostoru je potřeba mít přednáškový sál pro konferenci, místnost pro instalaci fotografické soutěže, prostor pro společenské části setkání (country bál), ale také plochu umožňující zaparkovat auta účastníků a případně i možnost si postavit stan pro levné přenocování, které většinou jeskyňáři preferují před službami penzionů. Poslední bylo, aby toto místo bylo dobře dostupné jak automobily, tak i hromadnou dopravou, snadno k nalezení a přitom aby skýtalo i dostatečný komfort k rozjetí účastníků na tradiční exkurze do našich podzemních lokalit. V této věci nám hodně pomohl pivovar Konrád, který nám tyto prostory poskytl bezplatně. Jediné, co jsme museli uhradit, byl prostor pro konferenci, ale jen za pouhých 5.000 Kč, neboť i když se nachází v areálu pivovaru, má jiného provozovatele. Pak už bylo zapotřebí vybrat vhodné lokality pro exkurze, zajistit kdo na těchto lokalitách bude zodpovědný za provázení a dozor, připravit program, dohodnout zajištění občerstvení a další drobnosti pro běh samotného setkání. Největším kamenem úrazu bylo financování samotného setkání. Pro to jsme mělo jen málo finančních prostředků od tradičního sponzora LČR s.p. (5.000 Kč), které ale byly potřeba zejména pro

financování Speleologického dne v Panském lomu, na který vlastně ani nestačily. A doufali jsme v úspěch v grantovém řízení KÚLK, kde jsme žádali o více než 50.000 Kč, nicméně rozpočet setkání se speleologickým dnem v té nejskromnější variantě byl 20.000 Kč. Bohužel jsme skončili těsně pod čarou a bylo potřeba shánět prostředky jinak. Nakonec se podařilo dohodnout záštitu hejtmána Libereckého kraje p. Martina Půty a náměstka pro rezort zemědělství a životního prostředí p. Josefa Jadrného. Zhruba dva dny před zahájením setkání došlo k podpisu smlouvy o finanční podpoře setkání ve výši 10.000 Kč. Další podporu setkání poskytla Agentura regionálního rozvoje Nisa, která uhradila náklady na tisk několika informačních plachet, pamětních magnetek pro účastníky a tří informačních rollupů v celkové fakturované výši 4.985 Kč bez DPH. Ty byly koncipovány tak, že je budeme i nadále využívat při environmentálních akcích, které pravidelně pořádáme. Za tuto podporu moc děkujeme. Dále děkujeme Libereckému kraji za poskytnutí několika publikací pro účastníky setkání o přírodě Libereckého kraje a za poskytnutí věcných cen do fotosoutěže. Za ceny do fotosoutěže také děkujeme pivovaru Konrád a Vertikál sportu Jablonec n. Nisou.

Další důležitou fází bylo informovat o setkání, místě konání, programu a nabídce různých exkurzí jeskyňáře z České republiky, ale i sousedního Polska. Informace o setkání jsme nabízeli na našich stránkách www.speleolbc.cz, ale také na facebooku. Dále

jsme aktivně prezentovali plakát o setkání a přednesli prezentaci s pozváním také na každoroční speleologické konferenci Speleoforum ve Sloupu ve dnech 19.–21. 4. 2013. Tuto pozvánku jsme též přednesli dne 25. 5. 2013 v Polském Wojciszówe na OGÓLNO-POLSKIE ZAWODY W TECHNIKACH JASKINIOWYCH „ZŁOTY KARABINEK“. Všude jsme se setkali s ohlasem a příslibem od mnohých, že rádi dorazí. Samotné setkání proběhlo od 20. do 22. 9. 2013. V pátek 20. září dorazila valná většina účastníků, kterých bylo celkem 99 (97 prezenční listina, dvě osoby z Plzně se zúčastnili jen exkurzí a nejsou v prezenční listině), z toho 8 bylo polských kolegů. Je velmi pravděpodobné, kdyby nebylo tak výrazně deštivé počasí, že účast by byla daleko vyšší. proběhly přednášky Ivana Rouse a Daniela Horáčka, ve kterých byla účastníkům představena oblast, v níž naše ZO působí, a představeny nejvýznamnější podzemní objekty. Program pak pokračoval v sobotu dopoledne, kdy byly na pořadu dne exkurze. Při nich účastníci setkání dle zájmu navštívili v Českém ráji jeskyni Krtola a jeskyni Sklepy pod Troskami, na Ještědském hřebeni Západní j., Nedobytnou j. a Cechovní štolu. Autobus za uhrazení PHM je dovezl do Jizerských hor k pseudokrasové jeskyni Walhala, která je vzniklá v žule a protékána aktivním tokem. Též proběhly exkurze do podzemního krytu v Liberci a večer to vše završila prohlídka pivovaru s výkladem od jeho ředitele Ing. Petra Hostaše.

Od 14 hodin do 18:30 proběhla konference konaná pod záštitou prof. MUDr. Jozefa Rosiny, Ph.D., děkana Fakulty biomedicínského inženýrství ČVUT v Praze, s nosným tématem „Hledání kompromisu mezi ochranou jeskyní a jejich výzkumem“, kde zaznělo několik příspěvků, z nichž ty nejvýznamnější jsou uvedeny ve sborníku, který vydala spolupořádající ZU ČSS 1-06. Konferenci řídily a naprosto dokonale zorganizovali Mgr. Lukáš Falteisek a doc. Ing. Karel Roubík, Ph.D., ze ZO ČSS 1-06. V rámci konference bylo i vyvěšeno několik plotterových prezentací, z nichž jedna byla od polských kolegů o jejich objevech v Rakousku v jeskyni Jack Daniels.

Dále už od pátečního večera v rámci soutěže „CZECH SPELEO PHOTO 2013“ bylo vyvěšeno více než 80 fotografií ve třech soutěžních kategoriích, konkrétně speleofotografie, montanistická fotografie a podzemí v detailu. Pro tyto byly připraveny improvizované stojany. Původně měli být užity jiné stojany, ale muzeum, které nám je bezplatně zapůjčilo, je neočekávaně potřebovalo na svou výstavu, a tak poskytlo jiné. Na ty jsme umístili síť, kde bylo možné pomocí klipu fotografie snadno uchytit. Jejich umístění v místnosti mezi společenskou místností (výčepem) a přednáškovým sálem bylo dosti strategické, a tak si je každý mohl snadno prohlédnout a vybrat tu, která se mu nejvíce líbí, a následně hlasovat v divácké kategorii. V podvečerních hodinách se pak sešla odborná porota ve složení Soňa

Lechnerová (za časopis Československá fotografie), Zdeněk Motyčka (za ústředí ČSS) a Jan Otava (toho času hlavní pořadatel fotosoutěže ze ZO ČASS 1-03). V porotě měli ještě být dva místní fotografové krajináři, ale bohužel všech pět oslovených fotografů se nemohlo z různých závažných důvodů nakonec zúčastnit. Ve večerních hodinách bylo na základě ocenění odborné poroty nebo dle hlasování účastníků oceněno celkem 13 fotografií a byla také předána cena za nejlepší příspěvek přednesený v minikonferenci. Kromě věcných cen od sponzorů byly připraveny na dřevěných podložkách ceny v podobě skleněného krápníku. Je pravda, že v řadách přítomných účastníků setkání, a mnohdy zkušených fotografů bylo slyšet rozčarování a nesouhlas s výběrem poroty, kdy často cenu dostali snímky technicky nezvládnuté s celou řadou chyb. Jako je například nevhodné protisvětlo, vytvářející na snímku přesvícenou hvězdičku, která odvádí oko od toho, co bylo foceno a motiv snímku přebíjí.

V kategorii A – krasová fotografie: 1. místo: Igor Harna: „Jeskynní mír“, 2. místo: Pavol Kočiš: „Piatra Altarului 2“, 3. místo: Akhmad Zona Adiardi: „Grubug aven“, v kategorii B – montanistika: 1. místo: Lukáš Falteisek: „Sprcha“, 2. místo: Laco Lahoda: „Temnou řekou“, 3. místo: Igor Harna: „Podzemí Oděsy“ a v kategorii C – podzemí v detailu: 1. místo: Lukáš Falteisek: „Nesvítlí, nehřeje, nevoní“, 2. místo: Božena Vrabcová: „Vnitřní vesmír 3“, 3. místo: Jan Moravec: „Tlama“, v divácké kategorii: 1. místo: Jan Moravec: „Tlama“, 2. místo: Pavol Kočiš: „Piatra Altarului“, 3. místo: Ivan Kletečka: „Vánoce“ a cena ZO ČSOP NICTALUS nebyla paradoxně udělena za fotografii netopyra, ale macarátu Ivanu Kletečkovi za fotografii „Lidská ryba“. Všechny oceněné fotografie je možné si prohlédnout na www.czechspeleophoto.cz.

Po vyhlášení výsledků proběhlo poprvé hlasování účastníků, kde bude příští setkání. Sešli se dva zájemci, a to z Českého krasu ZO ČSS 1-05 Geospeleos a z Javoříčského krasu ZO ČSS 7-09 Estavela. Obě předvedly poutavou prezentaci a účastníci setkání pak v tajném hlasování vybrali Javoříčsko. A tak se nějakou shodou náhod ocitlo české setkání na Moravě, nicméně doufám, že i tam se sejdeme v družné náladě.

Pak následoval country bál, kdy si všichni účastníci mohli vydechnout od náročného odborného programu a trochu se i pobavit. V neděli, pro případné zájemce, proběhlo ještě několik dalších exkurzí. A pak už jen velký úklid místa konání. S odstupem času si dovoluji prohlásit setkání za velmi úspěšné a povedené. Konec konců svědčí o tom i ohlasy samotných účastníků. Nicméně ... i když člověk lecos připraví do detailu, tak se občas ne všechno podaří. Nám se zhatilo stravování účastníků, které mělo probíhat v pivovarské restauraci. Bohužel těsně před setkáním onemocněl kuchař, a tak jsme museli velmi silně improvizovat. Bylo to znát, ale i zde se vše nakonec uhrálo se ctí.

SEMINÁŘ KLOKOČKY 2013

Akce Klokočky 2013 proběhla ve dnech 2.–4. 10. 2013 na Správě CHKO Český ráj v Turnově a v terénu. Semináře se zúčastnili Anna Wysocka, Filip Duszyński, Slávek Valda, Vlastimil Pilous, Stanislav Čech s chotí, Jiří Adamovič, Jiří Bruthans, Jakub Šafránek, Petr Havránek, Jan Mertlík.

Ve středu 2. 10. 2013 mezi 13:30 a 17:00 hod. proběhla první exkurze na Kozlov-Chlum svahové deformace, kde se účastníci seznámili s topling, závrtvy, jeskyněmi apod., a pak sa Semíně si prohlédli poloslepé údolí a závrtvy.

Další den v dopoledních hodinách proběhl blok přednášek a po obědě následovala další exkurze, kdy byly navštíveny: pěnovec vodopád pod Myšinou, vyvěračka u vodopádu, ponor pod Šlajfernou. Na Šlajferně je jímací štola turnovského vodovodu. O několik desítek metrů níže mizí potok, který z ní jako přepad vytéká. Ztrácí se na otevřené puklině ve dně. Údolí nemá charakter poloslepeho, jen je údolnice v místě propadání s menším sklonem. Za extrémních průtoků se část vody převalí a v dolní části tvoří vodopád. Směrem po proudu cca 200m je těsně za vodopádem vyvěračka. Stává se, že je někdy zcela suchá. Měření při exkurzi prokázalo prakticky shodnou vodivost i teplotu u propadání i vývěry. Podobně i vývěry na levém břehu cca 100m proti proudu. Vodopád pod Myšinou sráží pěnovec, ale nikterak výrazně. Pak exkurze pokračovala k pěnovec kupě nad Betlémem, která se nachází na zarůstající pasece. Podle fosilních pěnovců o několik metrů výše proti proudu je zřejmé, že pramen v těchto místech vyvěrá dlouhou dobu a dlouhodobě sráží karbonáty. Dále byla navštívena jižní část Rotštejnského dolu, kde nebylo možno pominout při exkurzi na Klokočské skály, a tentokrát byla navštívena oblast po levé straně Rotštejnského dolu. Hlavními formami v tomto prostoru byly deformation bands, konkrece, jeskyně, tektonické zrcadlo, fosilní dřevo, skalní hřib, slepencové polohy, kontrakční sloupky a další. Poslední zastávkou čtvrté exkurze byla oblast mezi Michovkou a zříceninou hradu Zbirohy. Poblíž skalní věže Král

jsme zhlédli skalní perforace a dále hřbet s menším skalním městem, které je z jižní strany patrně omezeno nemapovaným zlomem. Dále byly mimo jiné sledovány tahové ruptury v lomu pod hradem. Severně pod ním je prameniště. Tok se po křížení cesty ztrácí v puklinách jizerského souvrství. Poslední zastávkou byly ponory pod Kalichem. Největší z nich je cca 100m od drobné nádrže pod jímanými prameny. Tok mizí v otevřené puklině v údolí s malým spádem. Za velkých průtoků ponor nestačí vodu pobrat a ta pokračuje údolím. Po cestě směrem k Malé Skále je pak jeden tok mizející v suti a u rozšířené plochy v zatáčce je další ponor. Po večeri následoval ještě hodinový blok přednášek.

V pátek byl seminář zakončen exkurzí na levý svah údolí Jordánky pod hrází Věžického rybníku s menšími dutinami po konkrecích, rozsedlinovou prostorem za skalní věží, krátkým kaňonem vycházejícím ze skalního nádvoří. Množství stěnových škrápů. Výstup k poloslepému údolí a řadě závrtů, včetně jednoho sprášového s drobnými sesuvy a jezírkem (kaliště). Odtud podél depresí do blízkosti skalní hrany nad Věžákem, kde je další skupina závrtů. Zde došlo k diskusi, zda se jedná o závrtvy, či pozůstatky těžby (železa?). Zjištěn jeden antropogenní val. Dle informace archeologa Jana Prostředníka se jedná o val slovanský. Těžby z lokality známy nejsou, aeromagnetika nevykazuje žádné odchylky. Následně byla navštívena skalní brána Želejov v měkkých pískovcích odpovídajících kvalitou Apoleně.

Dále bylo postupováno proti údolí od hráze Krčáku kolem „gotické“ skalní brány a pak proti přibývajícím pěnovcům. Jedna z krátkých zastávek byla u protékaného skalního tunelu a puklého skalního mostu. Další zastávka proběhla u největšího pěnovec tělesa s Tachovským vodopádem (místní název Hluk) a u blízké jeskyně se vstupem za odsedlým blokem. Následoval traverz pod skalním defilé kořeněný ovčímí zbytky. Ve stěnách jsou zajímavé útvary vzniklé sekundárním nasycením karbonáty z nadložních vrstev. Za údolíčkem, které defilé přerušuje, jsou pak ve skalách hlízovité útvary od několika mm až po zhruba 8 cm. Zde byly seminář ukončen.

SPOLUPRÁCE S JINÝMI ORGANIZACEMI

Spolupráce v rámci ČR

Se základní organizací 36/02 ZO ČSOP při SCHKO JH jsme spolupracovali při pořádání Speleologického dne v Panském lomu. Této organizaci děkujeme za zapůjčení materiálu (stolů, lavic apod.).

Spolupráce se ZO ČSS 1-06 Speleologický klub Praha a se ZO ČSS 1-08 Tynčany na pořádání Setkání speleologů od Ještědem. První speleologický klub Praha se podílel zejména na organizaci a průběhu konference, dále na pořádání soutěže „Czech Speleo Photo“, kteréžto byly součástí tohoto setkání. ZO ČSS 1-08 nám pomáhali s propagací setkání v ČR a konzultovali jsme s nimi i poznatky z jejich akce v loňském roce.

Tradičně spolupracujeme se Severočeským muzeem v Liberci, které naší ZO 4-01 ČSS umožňuje mít sídlo v jeho prostorách a využívat prestižní adresy pro zájmovou skupinu zabývající se výzkumem. Také

děkujeme za zapůjčení výstavních stojanů pro soutěž „Czech spelophoto“, tři stojanů na rollupy a vůbec všech rozličných maličkostí, včetně přístupu do knihoven a depozitářů muzea.

Také spolupracujeme s Geologickým ústavem struktury a mechaniky hornin akademie věd ČR, v.v.i., který má na jeden z našich lokalit, v Západní jeskyni, umístěny dva přístroje měřící pohyb horninových masívů v závislosti na Lužické poruše, která probíhá několik stovek metrů od jeskyně.

ZO ČSS 7-02 Hranický kras nám významně pomohla při dopravě kompresoru k ústí Hanychovské jeskyně a jeho následnému navrácení. Se ZO ČSS 3-02 Jeskyňáři Plzeň se naši členové podílí na průzkumu chiroterofauny v Krušných horách na lokalitě Mauricius v Hřebečné u Abertam.

Přeshraniční spolupráce

S polskými kolegy z Wroclawske grupy Chiropterologiczne jsme se tradičně podíleli na zimním sčítání netopýrů v jeskyních hory Polom a katedrále ve Swidnici. Dále se speleoklubem Bobry Zagaň a speleoklubem Wałbrzych jsme se podíleli na propagaci setkání jeskyňářů pod Ještědem mezi polskými speleology.

VÝZKUMNÁ ČINNOST KRASOVÉ JESKYNĚ

V roce 2013 se nepodařilo získat dotaci na prolongační a průzkumnou činnost a většina sil naší ZO byla věnována přípravě a organizaci Setkání jeskyňářů pod Ještědem. Přesto se podařilo udělat i par zajímavých objevů a zjištění. Tím největším bylo otevření jeskyně Huberův ponor, a to 1. 5. 2013. Jméno tato lokalita dostala po vodohospodářském inženýrovi, který v roce 1922 nechal tento ponor zabetonovat, aby nedocházelo ke kontaminaci povrchovými vodami ve vývěru jeskyně Vodárna, který byl zdrojem pitné vody pro Liberec. Další velký objem prací byl realizován na Vápenném vrchu u Raspenavy, kde probíhaly prolongace v Mramorové a hliněné jeskyni. První z nich dosáhla délky kolem 30 metrů. Na stěžejní lokalitě Hanychovská jeskyně bylo v loňském roce provedeno jen málo pracovních aktivit. Jelikož se změnil charakter propásky, která se zúžila do neprůlezného pukliny, bylo zapotřebí vybavit povolení k tahacím pracím, což bylo poměrně náročné a zdouhavé. Nicméně se to podařilo a stihl se alespoň jeden nástřel. Pak byly věnovány síly i několika dalším nárazovým aktivitám na jiných jeskyních, z nichž nejvýznamnější jsou průzkumné práce v nejnižších částech Břidlic v Západní jeskyni, včetně nového a velmi detailního zmapování celé Západní jeskyně, započítí prací ve Velké Base vedoucí k jejímu bezpečnějšímu prolézání za účelem budoucího studia jejího klimatu.

HANYCHOVSKÁ JESKYNĚ

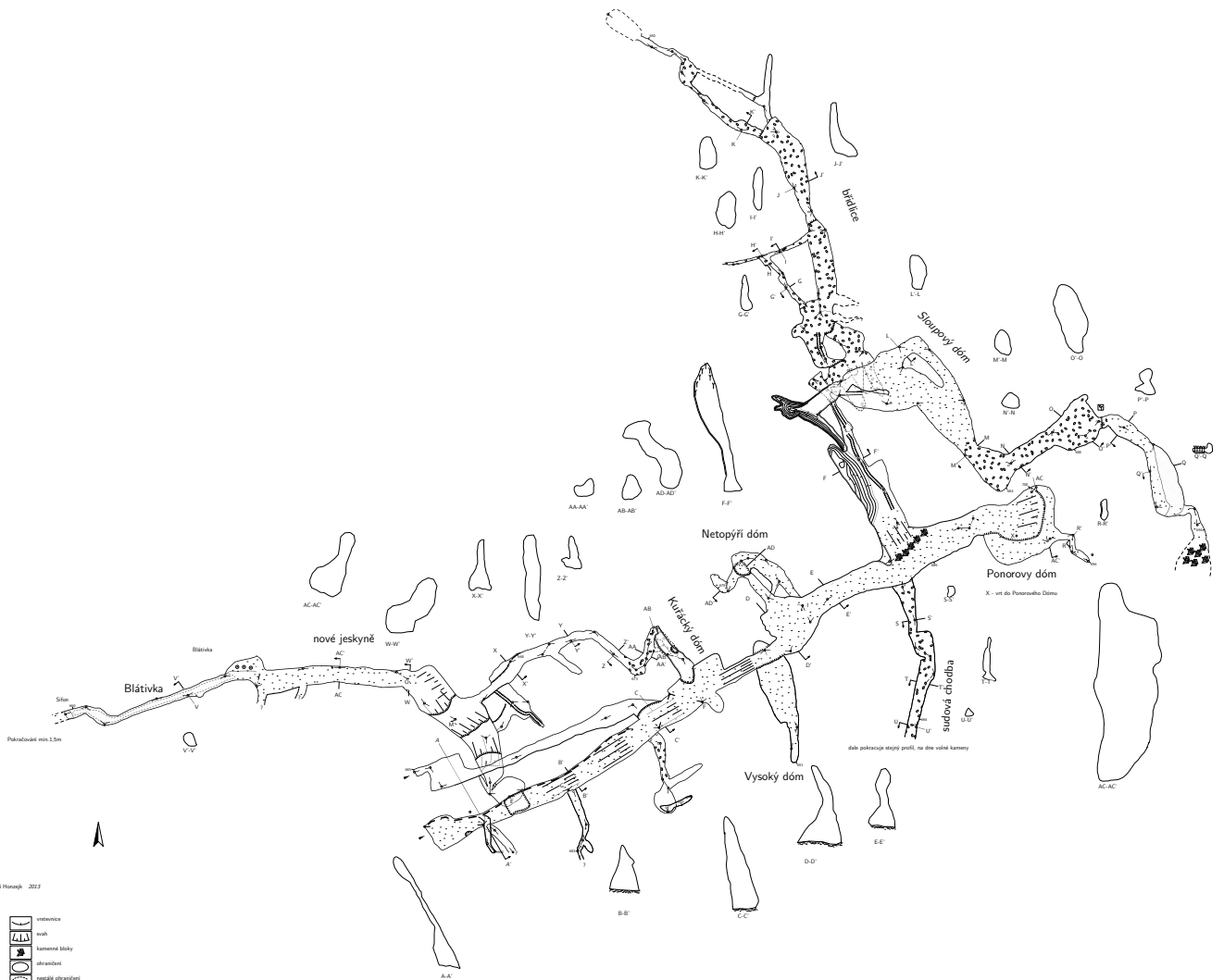

S ideou možného postupu směrem dolů v hlavní vstupní šachtě Hanychovské jeskyně jsme se pustili do jednání s Obvodním báňským úřadem (OBÚ) se sídlem v Liberci. Naším cílem bylo zajistit povolení pro trhací práce malého rozsahu za účelem rozšíření pukliny na dně šachty. Tato puklina se na dně zužuje do neprůlezného profilu, a jelikož ve svém pokračování mimo šachtu z ní vane studený vzduch, tak se domníváme, že v sobě skrývá možný potenciál pro postup do předpokládaných spodních pater Hanychovské jeskyně. Existenci těchto prostor naznačoval bilanční vrt, který při vrtání „popojel“ o pár metrů volným prostorem, než se opět zakousl do vápence. Pro povolení trhací práce malého rozsahu (TPMR) bylo potřeba zajistit souhlas s trhacími pracemi od Krajského úřadu jakožto zástupce státu, stanovisko Lesů ČR jako vlastníka pozemku a vypracovat příslušnou dokumentaci pro podání žádosti. Tato dokumentace obsahovala vlastní žádost o povolení TPMR, Technologický postup trhacích prací, znalecký posudek pro vstupní parametry trhacích prací, grafické přílohy a další dokumenty naší ZO. Hlavním dokumentem byl jistě Technologický postup trhacích prací zpracovaný naším členem Ing. Jakubem Šrekem, který se jakožto střeľmistr ujal i samotné realizace TPMR. Po mnoha návštěvách na místním OBÚ se nám podařilo dotáhnout dokumentaci žádosti do požadované kvality a báňský inspektor svolal místní šetření do Panského lomu. V rámci toho nevznikly žádné připomínky a vymodlené povolení trhacích prací nám bylo k 2. říjnu vydáno. Samotné práce na přípravě pro TPMR započaly v sobotu 12. října v 11 hodin dovezením

kompresoru Liborem Čechem z půjčovny v Jablonci n/N v rámci přátelské výpomoci ZO ČSS 7-02 Hranický kras. Tímto ještě jednou děkujeme. Po nákresu vrtného schématu na dně propasti střeľmistrem Kubou Šrekem se započalo se samotným vrtáním. Vrtání se ujala hlubičská osádka ve složení Jiří Fichtner, Jiří Honzejk a Martin Šulc. Po spotřebovaných zhruba 4 motohodinách stroje jsme s úspěchem vyvrtali 16 různě hlubokých vrtů o průměru 32mm. Jelikož dno propasti je velmi členité a naším cílem je při rozšiřování předmětné pukliny mít rozumný manipulační prostor pro práci, předpokládáme po provedení TP prostor zhruba 2 krát 1 metr obdélníkového tvaru. Nevrtající účastníci se bavili u táboráku s buřty, ve skupině oblíbeným pivem Konrád a plánováním půjčovny lodiček, až se konečně prokopeme na ono pověstné jezero pod Ještědem... Akce zakončena odvezením náčiní a všech osádek v 17 hodin. Celkem zde 7 zúčastněných členů ZO odpracovalo 36 hodin.

V následujícím týdnu proběhla samotná trhací práce. Při ládování vrtů jsme zjistili, že ne všechny vrty měly požadovanou hloubku, což však ve výsledku nemělo velký vliv na samotný postup směrem do hloubky. Po provedení odpalu jsme po odvětrání provedli kontrolu. Na místě jsme zjistili velmi příznivou kusovitost rozpojeného materiálu a odejití všech vrtů.

Dalším postupem bude odklizení materiálu při nejbližší plánované akci a příprava pro další vrtání. Dno propasti již bude více zarovnané a předpokládáme, že postup i samotný přístup bude daleko snadnější. Všem zúčastněným děkujeme.

zapadni

Délka: 446 m
 Plocha: 53 m
 Měří: 36 Pichow, Maric, Sak, 361 Horegk - 2017

Legenda

	mříčkový bod (stanoviště)		vertice
	polygony sah		soch
	číslo měřičského bodu		kamenné bídky
	vchod		obrázky
	stěna		neslé ohraničení
	stěna s 200 úrovně		vodní plocha
	stěna s 100 úrovně		vešměn
	rozvržená stěna		kamni
	stěna		lata
	stěna s 50 úrovně		stělny
	stěna s 20 úrovně		stělny
	stěna s 10 úrovně		stělny
	stěna s 5 úrovně		stělny
	stěna s 2 úrovně		stělny
	stěna s 1 úrovně		stělny
	stěna s 0 úrovně		stělny
	stěna s -1 úrovně		stělny
	stěna s -2 úrovně		stělny
	stěna s -3 úrovně		stělny
	stěna s -4 úrovně		stělny
	stěna s -5 úrovně		stělny
	stěna s -6 úrovně		stělny
	stěna s -7 úrovně		stělny
	stěna s -8 úrovně		stělny
	stěna s -9 úrovně		stělny
	stěna s -10 úrovně		stělny
	stěna s -11 úrovně		stělny
	stěna s -12 úrovně		stělny
	stěna s -13 úrovně		stělny
	stěna s -14 úrovně		stělny
	stěna s -15 úrovně		stělny
	stěna s -16 úrovně		stělny
	stěna s -17 úrovně		stělny
	stěna s -18 úrovně		stělny
	stěna s -19 úrovně		stělny
	stěna s -20 úrovně		stělny

dále pokračuje stejné profi, na dno volně kamny

X - vrt do Ponorového Dómu

NOVÁ MAPA ZÁPADNÍ JESKYNĚ

V Západní jeskyni jsme 10. srpna 2013 provedli jednu prolongační akci, a to v nejhlubším místě, v tzv. Břidlicích. Chodba odvodňující Staré jeskyně zde opouští vápence a stále hlouběji upadá do podložních tvořeného šedomodrymi břidlicemi.

Úžiny v této části jeskyně komplikují transport materiálu a limitují výběr lidí pro průzkum. S ohledem na bezpečnost jsme nejprve rozšířili první těsné místo na nezbytně nutný rozměr přitesáním jedné stěny za pomoci poropatronek. Za touto úžinou je malá prostora na křížení puklin, za kterou jsme rozšířili další krátkou úžinu odebráním břidlicových desek ze dna a boků. Zbývá třetí úzké místo, do kterého jsme se pro potíže s technikou už nepustili. Za ním chodba strmě upadá a nabývá větší výšky. Po 3,5 metru je vidět protilehlá stěna na dalším křížení puklin. Tohoto místa máme v plánu dosáhnout v roce 2014. Při prolongaci jsme zde v roce 2013 odpracovali 16 hodin.

Dále na podzim roku 2013 proběhly mapovací akce v Západní jeskyni, při kterých byla vytvořena nová kompletní mapa jeskyně. Celkem se samotného mapování účastnili 3 členové naší skupiny (Martin Šulc a Jiří Honzejek pod vedením Jiřího Fichtnera). Mapování probíhalo pomocí metody staničení a za pomoci přístrojů DistoX (s čipem pro měření sklonu a azimutu) a PDA s nainstalovaným sw PocketTopo. Všechny náměry a náčrty pak byly převáděny do programu Therion, kde postupně vznikala finální podoba mapy jeskyně. Celkem jsme museli do Západní jeskyně vyrazit na 6 akcí, každá mapovací akce zabrala cca 3–4 hodiny v závislosti na počtu, délce a členitosti měřených úseků. Cel-

kem zde při mapování bylo odvedeno 29 hodin a další čas si vyžádalo samotné zpracování v PC.

Ve výsledku se naměřilo 446 m jeskyně s převýšením 53 m, což jen potvrdilo naše odhady a prvenství této jeskyně co do velikosti v naší oblasti. Předchozí náměr 280 m délky a 25 m převýšení nebyl kompletní, jak jsme při pozdějším pátrání zjistili, nebyly do celkové délky jeskyně započítány Staré části jeskyně. Zároveň při měření převýšení byly nejspíše vynechány Nové a Staré části jeskyně a v původním náměru byla pouze hlavní chodba bez Ponorového dómu, který byl při předchozím mapování nepřístupný.

Při dokončování mapy pak spolupracovali i další členové naší skupiny, při pravidelných schůzích. Nejvíce cenných poznatků dodali D. Horáček a J. Honzejek, se kterými se ladily detaily mapy, potřebné značky, případně tvary chodeb a řezů. Po dokončení mapy se nám velmi potvrdily naše odhady na další pokračování v prolongaci jeskyně. Možné směry jsou tedy tyto – za Blátivkou v Nových částech jeskyně, tato část je během roku více či méně zatopen a v zadních částech je zatopena trvale, ale jsou tam volné prostory, kterými by se dalo pokračovat dále. Další místo pro pokračování je ve Starých částech jeskyně, kde po prolezení posledního nyní neprůlezného okna je vidět pokračování někam dále dolů systémem puklin. Dle rozložení jeskyně se zdá, že zajímavé pokračování musí být i v částech pod Netopýřím dómem, kde již v předchozích letech proběhl pokus o zdolání vrstvy sedimentů. Pokud by se podařilo zdolat tuto vrstvu odhadujeme, že by se měl otevřít prostor podobný Starým a Novým částem jeskyně.

VELKÁ BASA

V roce 2013 zde proběhla jen jedna akce, ta už byla započata nezvykle v pátek. Jednak z důvodu dopravy zařízení a materiálu (vrtačka, elektrocentrála, ...), které jsme na místě potřebovali pro dosažení plánovaných cílů, ale také proto, že na lokalitě je terénní stanice a je možnost zde i velmi dobře přespat. Sešli jsme se ve třech (Daniel Horáček, Jiří Fichtner, Jiří Honzejek) na Pláních, odkud jsme vše na dvě cesty dopravili z Plání na Basu. Pro snazší přepravu byl zvolen rudlík a ukázalo se, že to byla správná volba, tedy alespoň k vyvěračce. Pak se to stejně muselo vzít do rukou a odnést těch posledních 300 metrů. Cestu docela i dobře zpestřily porosty kopřiv, které využily toho, že pro teplé počasí jsme všichni byli v krátkých kalhotách. Jau, jau, ještě teď to cítím. Po příjemném večeru u ohniště jsme se prospali a ráno se pustili do práce. Nejprve proběhla kontrola propasti Malá Basa, kde byl prodiskutován zajímavý směr možného dalšího pokračování, a také bylo upraveno zajištění jeskyně tak, aby bylo možné na něj nainstalovat vrátek. To už jsme veškeré potřebné vybavení přemístili ke vchodu Velké Basy a z letního vedra zapadli do chladného mikroklimatu této zajímavé díry. Velká Basa je jen velmi obtížně dostupná a téměř pro většinu jeskyňářů nedostupná jeskyně, vyznačuje

se značnými úžinami, zejména v přední části u panenek, které tam umístili v 70. letech 20. století liberečtí jeskyňáři, aby mohli jeskyni prozkoumat. Místo je pouhých 20 cm široké. V jeskyni byl před přibližně 20 lety několikrát Daniel Horáček a při obhlídce si všiml, že pokud by se úžina rozšířila, byla by jeskyně o dost lépe přístupná, což by v ní umožnilo pokračovat i v jiných odborných výzkumech. Příkladem může být studium klimatu, kdy je pravděpodobné, že jeskyně má paleový charakter. Nicméně i tento plán měl slabinu, neboť se ukázalo, že i k panenkám je to značně úzké. Proto jsme změнили plán a rozhodli i o rozšíření třech předcházejících úžin k panenkám. Při započetí rozšiřování dorazil i Lukáš Appelt a zapojil se do práce. Postup byl překvapivě rychlý a i postupová cesta k panenkám se stala relativně příjemnou. V průběhu dne jsme se dostali na rozšiřování onoho místa pod panenkami. Do místa, které jsme chtěli rozšířit už od začátku. K jeho překonání nám ale chyběly asi dvě hodiny. Takže zůstalo něco na později, asi se zde sejdem někdy na přelomu doba až května roku 2014, kdy krom úžiny pod panenkami rozšíříme v zadní části jeskyně úžinu, která vede na samotné dno jeskyně. Celkem na lokalitě bylo odpracováno v roce 2013 41 hodin.

HUBERŮV PONOR

Nově otevřená lokalita začátkem května 2013 na základě nákresů jakéhosi propadu potoka z roku 1922, který našel v archivu muzea Ivan Rous. První průzkum proběhl cca 1 m od potoka, kde se už po první akci otevřel puklinový systém, který s klidem zhltnul celý potok. Tohoto efektu bylo účinně využíváno při hydrotěžbě pro snadnější postup. Díky těmto pokusům se ověřilo, že Huberův ponor komunikuje s jeskyní vodárna, která je položena cca o 70 m níže a 300 m dále – voda tuto vzdálenost voda zdolává více než hodinu.

Po prvních povodních začátkem června se bohužel nad již vykopanou vstupní částí zbortil svah a celá pětimetrová sonda byla zasypána, i když stále hltala vodu z potoka.

Pro další pokračování se zvolil směr přímo v korytě potoka, a po několika metrech se narazilo na první z 3 vrstev betonu (přesně dle nákresu), kterou zde udělali dělníci v roce 1922, když zakrývali náhlý propad v korytě potoka.

Po dosažení hloubky 7 m přišly další povodně. Ty tentokrát nebyly tak ničivé vzhledem k jeskyni, která zůstala částečně odkrytá, jen bylo třeba znovu vytáhnout cca 3 cm³ materiálu, který rozpustila a uvolnila voda.

Vzhledem k tomu, že práce zatím probíhají v propadu má jeskyně propastovitou podobu s jedním vertikálním schodem. Po stěnách díky protékající vodě z potoka jsou vyerodované žilky vápence a škrapy dosahující hloubky až 15 cm. Zajímavostí je i nalezený travertin.

Aktuální hloubka jeskyně je 12 m a je vidět další pokračování mezi volnými bloky, zatím ale neprůlezná. Pro další pokračování je třeba zabezpečit jeskyni dalším pažením, aby nedošlo k závalu při prodloužení.

Jméno lokality je odvozeno od původního objevitele z roku 1922 Ulricha Hubera. Huber se představil v Liberci jako autor projektu libereckého vodovodu, jizerskohorských přehrad, železničních a silničních tunelů a působil také v severočeské hnědouhelné pánvi. Objev ponoru souvisí s projektem libereckého vodovodu.

První Huberův projekt z roku 1898 byl více než netradiční, i když některá německá města už měla podobné systémy vybudované. Plán počítal s podražním Ještědským hřbetu dvěma štolami o obrovských

délkách: 3,7 a 3,6 kilometrů. První štola měla začínat u dnešní pilínkovské věznice a pokračovat kolmo do horského hřbetu a po zalomení dále pod Hlubokou. Končit měla těžní a větrací šachtou na Pláních. Ústí druhé štoly navrhl Huber v Kryštofově Údolí ve Vlčím dole a měla jít pod Dlouhou Horu. Druhý projekt z konce 19. století se soustředil na okolí hory Rozsochy (dříve zvané Rehberg) na Ještědském hřbetu. Projekt byl schválen městskou radou a v roce 1900 začaly přípravné práce na jímání vody. Dvojice pramenů Pila a Důl (nacházejících se u Kryštofova údolí) byla doplněna dvěma čerpacími stanicemi. Nejsilnější pramen byl podchycen u Machnínského dvora a do systému se zařadily ještě prameny Rehborn a Aarfloss. Trasa potrubí, dlouhá přes 8 kilometrů, byla navržena přes Karlov, starou cihelnu (dnes těsně vedle letiště) a dále do Liberce, kde byla voda tlačena do vodojemu na Králově Háji. Ještě před samotnou výstavbou se vedly debaty o tom, čím pohánět čerpadla. Opět rozhodl šťastný nápad Ing. Hubera, který situaci vyřešil stavbou vodní elektrárny na Nise nedaleko zříceniny hradu Hamrštejn. Téměř přímo pod hradem vyrazili tuneláři štola, která dodnes přivádí vodu na lopatky turbíny severně od hradu.

V roce 1907 nechal Huber napojit do systému další karlovské prameny, vodovod se zavedl na dnešní ulici 1. máje a v roce 1915 se napojilo okolí ulice 5. května. Konečné vyúčtování libereckého vodovodu se uskutečnilo v roce 1915. Nejspíše bylo velmi příznivé, protože městská rada na doporučení U. Hubera vzápětí rozhodla o dalším vývoji a výstavbě. Rekonstrukce se dotkla čerpací stanice v Machníně v roce 1916 a v okolí Liberce se o čtyři roky později podařilo podchytit další prameny na Ještědském hřbetu. Mezitím budovaly vlastní vodovody i obce v okolí Liberce a postupně se napojovaly na hlavní liberecký vodovod. V letech 1927–28 se realizovala velká stavba vodovodu pro Doubí, Pilínkov a Janův Důl. Další velkou investiční akcí Liberce byla ve třicátých letech výstavba nového vedení z Machnína na Svárov, Stráž nad Nisou a Ruprechtice spolu se stavbou obřího vodojemu právě v Ruprechticích. Stavbu provázela rekonstrukce jámek Důl a Pila a kompletní přestavba čerpací stanice Machnín.

Objev ponoru byl tedy spojen s údržbou tehdy funkčního libereckého vodovodu.

MRAMOROVÁ JESKYNĚ

Na této lokalitě jsme oproti předpokladům pracovali pouze první 3 měsíce roku 2013. Proběhlo zde 6 pracovních akcí a to 5., 12. a 19. ledna, 3. a 23. března a 6. dubna. V lednu jsme rozšiřovali levou stranu zadního dómku v prostoru tzv. křižovatky. Sedimenty zde v celém profilu vyplňují prostory na kontaktu vápenců se svory. V únoru jsme byli nuceni přerušit práce kvůli zatopení komínového dómku při první velké oblevě toho roku. Voda vystoupala do výšky jednoho metru, ale na rozdíl od předchozích let nevytékala vstupní chodbou ven, ale zůstala asi 0,3m pod úroveň vchodu a s končící oblevou během několika málo dní zcela zmizela průsakem. Při dvou kontrolách během jednoho dne byl zjištěn pokles hladiny o 5cm během osmi hodin. Hlavní přítok vody byl zjištěn ze závalu na pravé straně zadního dómku. Vyklizením posledních zbytků závalu po další oblevě a druhém dočasném zatopení Komínového dómku v březnu jsme ve stěně odkryli přítokový kanál o průměru 30 cm se žlábkovými škrapy. Černá hlína z něj vyplavovaná svědčí o průsaku vody z blízkého povrchu. Naproti tomu předpokládaný periodický přítok z levé strany dómku, který jsme oč-

kávali vzhledem k eroznímu korýtku viditelnému před vyklizením sedimentů, se vůbec nepotvrdil – a tato část je zcela suchá.

V Mramorové j. bylo při kontrole koncem května zjištěno vypadnutí několika menších kamenů z odkryté stěny zadního dómku a v prosinci už bylo na dně cca. 2 m³ materiálu ze stropu v místech, kde byl domek původně zcela zaplněn sedimenty, které tvořily oporu zvětralým svorům tvořícím klenbu. Nyní se zdá, že nová klenba je již stabilní.

V lednu byl vytvořen hrubý nákres jeskyně měřicí nyní 30 metrů. Přesný plán známých prostor bude zpracován až po dokončení průzkumu v prostoru zadního dómku. V prosinci jsme instalovali nový zámeček uzávěry jeskyně. Původní byl nejspíš poškozen neznámými návštěvníky, kteří pod převisem lomové stěny tábořili, čehož známkou jsou ohniště u mříže, připravené dřevo a obaly od alkoholu.

V roce 2013 jsme v Mramorové j. odpracovali 138 hodin, během kterých jsme ze zadního dómku vytahali 10,3 m³ hlinitých sedimentů, kamenů a suti z opadu stropu.

HLINĚNÁ JESKYNĚ

Jeskyňi tvoří strmě upadající komín mířící k blízkému kontaktu vápenců se svory, do kterých vápence v těchto místech zapadají pod úhlem zhruba 65 stupňů. Na stejném kontaktu leží i nedaleká Mramorová j.

Po delší době první pokus o prolongaci proběhl 2. 2. a byl náhradou za akci na Mramorové j., v té době zatopené. Už tentokrát se podařilo vytáhnout 1,5 m³ jílovitohlinitých sedimentů a menších kamenů a postoupit o zhruba 2 m níže. Další prolongace proběhly 12. 2., 10. 3. a 2. 4. Znovu jsme se na lokalitu vrátili 17. 11. a 1. 12.

Stále pokračujeme v prolongaci téměř propastovité chodby, ale nyní je postup o dost ztížen, protože původně zhruba oválný tvar přešel u dna do úzké pukliny, čímž se zmenšil zbývající prostor pro práci. Během postupu jsme na stropě odkryli žlábkové škrapy. Chodba by nás měla dovést ke kontaktu hornin, kde očekáváme první volné, i když asi nevelké prostory. Celkem jsme zde v roce 2013 odpracovali 95,5 hodiny, přístupné prostory jeskyně jsme prodloužili ze 4,5 na 10,5 metru a vytáhli přes 4 m³ sedimentů a kamenů.

Ostatní krasové lokality

Na mnohých nadějných lokalitách z časových a personálních důvodů neprobíhaly žádné práce, přestože jsou v dalších letech plánovány. Krom již výše zmíněného dokončení rozšiřování puklin v Břidlicích Západní jeskyně a vytvoření bezpečné cesty do Velké Basy z důvodu započetí klimatologického sledování této jeskyně je plánováno i rozšířit do boku vedoucí puklinu v propasti Malá Basa. Další pozornost si zaslouží jeskyně v Solvayově lomu (Loupežnická jeskyně, krasový komín), Úzká, Jezevčí a Ukradená jeskyně v Kryštofově Údolí a Jeskyně v Černém koutě nad Hodkami. Tyto zmíněné lokality byly zkontrolovány v roce 2013 a vášnivě se pak diskutovali možné postupy a nadějně směry v nich. Vzhledem k zvládnutí mapovacího programu Therion Jiřím Fichtnerem bude probíhat i zmapování všech známých jeskyní v oblasti našeho zájmu. Takto byly počátkem roku 2014 zmapovány jeskyně v Solvayově lomu, tedy konkrétně Loupežnická jeskyně a jeskyně 33M. Jako další bude pravděpodobně nově zaměřená Hanychovská jeskyně.

VÝZKUMNÁ ČINNOST PSEUDOKRAS

Výzkumu pseudokrasových lokalit se naše ZO věnuje již řadu let. Kromě pseudokrasových jevů v žulách Jizerských hor se zabýváme i pískovcovými jeskyněmi Českého ráje a Lužických hor, ale také paledovými jeskyněmi ve znělcích Suchého vrchu v Lužických horách nebo Bezdězu. Soustavnými výzkumy pseudokrasových až krasových jevů v pískovcích Českého ráje se dlouhodobě věnuje Jan Mertlík. Dalším tradičním výzkumem je sledování klimatu paledových jeskyní. Toto prováděl nejprve v Ledové jeskyni Naděje člen naší ZO Jiří Malík st., následně se tomuto věnovali RNDr. Vlastimil Růžička, CSc., a RNDr. Miroslav Zacharda z Biologického centra AV ČR v Českých Budějovicích a nakonec člen naší ZO Daniel Horáček. Bohužel data z posledních let nejsou, protože někdo při dnu otevřených dveří v jeskyni na Den země tyto datalogery ukradl. Což je nejen nešťastné z důvodu ztráty dat a přístrojů, ale taková akce také jeskyni poškozuje. Naštěstí je Danielem Horáčkem sledována od listopadu 2007 Ledová jeskyně na Bezdězu, odkud existuje spousta zajímavých dat.

Český ráj

V roce 2013 proběhla příprava na přemapování vchodů jeskyní v Klokočkách. Podkladové mapy byly nepřesné a GPS navigace v roklích vykazuje někdy až neuvěřitelné chyby. Naštěstí ČÚZK dopracoval vyhodnocení laser scanu Českého ráje do digitálního modelu reliéfu 5. generace (dále jen DMR5G), který je též označován jako LIDAR. AOPK ČR, kde pracuje člen naší ZO, má na data nárok, a tak bylo provedeno zpracování dat, která jsou jako textový xyz soubor do vrstevnicového plánu. Zároveň s tím došlo i na některé GIS analýzy ve snaze zjistit, co se dá vše z dat dostat. Analýzy terénních hran se ukázaly jako zbytečné a pro další práci byly pro mapování využívány vrstevnice o ekvidistanci 1 m. Jako zcela skvělý podklad se ukázala analýza uzavřených depresí. Vedle silničních příkopů či komunikačních náspů totiž dokonale vykreslila závrtý a poloslepá údolí. Fenomén poloslepých údolí je v Českém ráji známý dlouho, ale kromě propadání v okolí Onříkovic byl publikován pouze článek Balatky o poloslepém údolí nad Zakopanou v Příhrázských skalách. Tam jsou přitom minimálně dva další, které stojí za zmínku. Asi nejzajímavější poloslepé údolí je v severozápadním cípu semínské plošiny nad bažinou U Příbyla.

Další výzkumný počín v Českém ráji provedl na popud Jana Mertlíka dne 8. 11. 2013 RNDr. Jiří Bruthans, Ph.D., se studentem z Ústavu hydrogeologie, inženýrské geologie a užitě geofyziky Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze stopovací zkoušku v propadání Na Šlajferně. Bylo zjištěno, že propadání komunikuje s nedalekou vyvěračkou i s drobnými vývěry do řeky.

Českolipsko

Soustavná pozornost naší ZO je věnována studiu paleodového fenoménu Ledové jeskyně na Bezdězu. V této jeskyni jsou umístěny trvale dva datalogery. Interval jejich stahování je dva roky, poslední stažení proběhlo 7. 7. 2011 a následující bylo plánováno na konec června 2013. Ovšem zde se ukázalo, že člověk míní a příroda mění. Dataloger na dně jeskyně byl v červnu pod více než 50 centimetry rostlého ledu a nebylo možné se k němu dostat. Proto bylo rozhodnuto pokusit se o jeho stažení až na podzim. Při dalším pokusu v srpnu byl výsledek podobný, jen ledu už bylo pouze asi 30 cm. Ke stažení dat z obou datalogerů došlo až 8. 9. 2013, kdy byl ten na dně vysekán z více jak 15 cm mocného ledu pomocí zednického kladiva. Tato operace trvala déle jak jednu hodinu. Stav a mocnost ledu nasvědčoval, že tento do konce roku 2013 nemohl roztát. Tedy v roce 2013, stejně jako v roce 2011, byl v jeskyni permafrost. K tomuto za 7 let sledování došlo pouze ve dvou sezónách. Obě dvě sezóny se vyznačují tím, že v předcházející zimě klesla průměrná denní teplota venku pod -10 °C minimálně 4×, což se v jeskyni projevuje snížením teploty pod více jak -4 °C. V únoru 2012 nastaly arktické mrazy, kdy 7. 2. 2012 a 12. 2. 2012 klesly průměrné denní teploty pod více než -15 °C, ale zbytek zimy byl mírný, bez dalších výrazných poklesů teplot, takže led v jeskyni zcela roztál už počátkem července. Po zimní sezóně 2011–12 byla v jeskyni naměřena doposud nejnižší známá teplota za celou dobu sledování, a to -9,69 °C. Opět je z průběhu teplot vidět prudké ochlazení a promrzání této jeskyně.

SPELEOAKCE V ZAHRANIČÍ

V posledních letech členové naší ZO tradičně vycestovávají do zahraničí a podílejí se tam buď na nejrůznějších výzkumech jeskyní, nebo se věnují jen poznávacím zájezdům. Tradiční akcí s více než 40letou tradicí je expedice do Slovenského krasu, který je pro liberecké jeskyňáře takovým druhým domovským krasem. I když v době, kdy se tam začínalo jezdit, to zahraničí vůbec nebylo. Většina těchto akcí byla víceméně speleoturistikou, ale také se tam naši členové často podíleli na místních výzkumech a kopání. Podobně se také podílíme na výzkumech v nedalekém Polsku, a to zejména při spolupráci na výzkumu chiroterofauny.

V posledních asi pěti letech naši členové spolupracují i na různých výzkumných akcích v zahraničí jiných skupin ČSS. Pravidelně na Kačnou jamu se ZO ČSS 6-19 Planivy a ZO ČSS 3-02 jeskyňáři Plzeň jezdí člen naší ZO Michal Novotný. Takovým způsobem zase Ivan Rous a Ladislav Pašek spolupracují se ZO 6-14 Suchý žleb na výzkumu jeskyní na Maganiku. Čas od času je toto i někým zpestřeno speleo poznávací akcí někde v zahraničí, jako byla Itálie, Švýcarsko či dokonce až Thajsko. V roce 2013 navštívil Vladimír Navrátil jeskyně Kréty.

EXPEDICE MAGANIK 2013

„Iron Deep pokračuje“

Dnes již skoro tradiční letní speleoexpedice pořádaná našimi přáteli ze ZO 6-14 Suchý žleb do pohoří Maganik v Černé Hoře vypadala, že se v roce 2013 zřejmě ani neuskuteční. Měli jsme 55. nejhlubší jeskyni světa, ale zároveň nedostatek lidí, kteří by v tomto termínu jeli; důležitým předpokladem bylo, aby se jednalo o dobré lezce – je to holt prostě kilometr... Zvažovala se alternativní lokalita Maglena jama na Dragalji a spojit zde síly s Danielem Colliardem. Nakonec však došlo k zásadnímu zvratu. Když nám bylo jasné, že bychom na Maganik jeli v menších skupinkách, a přemýšleli jsme, jak to udělat, ozval se Dušan Franzke z jabloneckého Vertical s.r.o., že naši expedici vybrala firma Petzl, kterou v ČR zastupují, a bude se sponzorsky na naší expedici podílet materiálem. Tato informace nám vlila novou krev do žil, protože z nás najednou spadla starost o velmi exponovaný materiál a navíc, co si budeme povídat, jsou nové cajky od Petzl prostě lehčí než ty staré, takže co víc si člověk do kilometru pod zem na špagátu může přát, že? Tento rok byl navíc specifický tím, že se nám ozvali černohorští jeskyňáři ze skupiny Akovo – Bijelo Polje s tím, že za námi dorazí. Příjemné bylo, že nezůstalo jen u předání informací, ale díky osobní účasti Miloše Pavičeviče z Podgoricy jsme spojili síly i pod zemí, při sestupu do propasti Aither a výzkumu Iron Deep.

Po příjezdu na místo a vytahání potřebného materiálu nás zaujalo množství sněhu v místě základního

tábora. Tam, kde se běžně přelézali průrvy, se chodilo po hromadách firnu – pro transport dobré, ale obávali jsme se vstupu do Iron Deep. Přeci jenom by nám mohl ještě sníh expedici překazit. Souběžně s námi dorazila na místo také již druhá polská výprava žagaňských Bobrů, která směřovala do Nyx, která byla na vstupu pokryta několikametrovou sněhovou masou, z níž neustávající přísun ledové vody pak provázel Poláky po celou dobu sestupu. Bez všudypřítomného studeného deště přibývajících s narůstající hloubkou se obešla naše (Ivan, Láda, Miloš, Petr) fotografická návštěva Aitheru, který je se svojí 356m hlubokou a až 35m širokou vstupní šachtou jednou z největších podzemních prostor Černé Hory. Zde se poměry od poslední návštěvy v podstatě vůbec nezměnily, dokonce i ledová zátka v 90m vypadala stejně jak před třemi lety. Bohužel, focení hlavního jícnu překazila mlha, a tak jsme opět odešli pouze s fotkami užší, horní třetiny. V Iron Deep naopak sněhu přibývalo. Bylo ho o 10m více oproti minulému roku, ale zdálo se, že prostor vedle skály bude volný, což se potvrdilo, a od kraje srázu byla vidět modrá plachta, bránící sněhu, aby padal níže a zavalil tak úzké pokračování na dně.

Vzhledem ke skutečnosti, že pouze dva jeskyňáři zůstávali na celý pobyt, tak po vynáše, focení a zařízení prvního bivaku zbyly asi tři dny na to, abychom v Iron Deep do konce prvního týdne pokročili. První metou, pro dosažení úspěchu, bylo vybudování dalšího

postupového tábora. Jak už se stalo běžným jevem, základna na povrchu osiřela a nevelký (pětičlenný) tým se spustil pod zem. První vyrazila skupina tvořená Vlastou, Petrem a Ursusem. Já s Ivanem jsme jako skupina B cestou z povrchu na první bivak fotodokumentovali a první den jsme na bivaku i zůstali. O několik set metrů níže se zatím zbylá trojice snažila vybudovat druhý postupový bivak. Přibližně 730m hluboko se meandr rozestoupí do širšího prostoru, s jezírky a sprchou z neznámého komínu. V místě, kde se stěny opět začínají přibližovat k sobě, mizí potok mezi kameny a nahoru stoupá asi třímetrový svah z velkých balvanů sevřených stěnami ve směru postupu do 2–3m široké a asi 5m dlouhé kostrbaté plošiny, končící pětímetrovým sláněním zpět na aktiv. Ostré kameny byly tak velké, že se nedalo uvažovat o stavbě stanu, a proto jsme se již minulý rok rozhodli pro nocleh v sítích, nad kterými jsme napjali střechu z igelitové plachty proti skapu. Ta byla z návětrné strany časem doplněna stěnou z lehké silonové látky jako zábrana proti průvanu a případné vodní tříšti z vodopádu.

Druhý den liberecká dvojice vyrazila z prvního bivaku s fotocajkem do meandrů Kajčnicků a do chodby Za staříky. Kromě dokumentace bohatě vyzdobených meandrů na jinak extrémně strohý vysokohorský kras se našel čas i na letnou rekonstrukci odbočky, vedoucí ze starých krápníkových pater k další mladé, aktivem oživené větvi (Liberecká studna, zatím nezmapováno). Nezastavitelná trojice však pokračovala ověřit lana z minulého roku a vystrojit jeskyni dále do hloubky. Po vyřešení zdemolovaného lana v propasti Hastrmanovo oko, které končilo uřízlé několik metrů nad zemí, se jeskyně napřímila podél zlomu a roztáhla do výšky i do hloubky. Měli ještě poměrně plný akumulátor, takže zavrtali dvě kotvy a spustili se níže do koryta. Z něj se dalo opět postupovat daleko od vody a traverzovat po terase nad jícnem nové 50m propasti. Na její dno pouze dosvětili a zhoupnutím do okna se dostali do paralelní suché šachty a s vodou se potkali až o 40m níže v dómu, kde se sbíhalo více drobných aktivů. Zde je čekal první náznak změny charakteru jeskyně. Poté, co Ursus slánil přes několik svázaných odřezků, které zachránili ze starších lan, a zatímco Vlasta nahoře oddaloval lano do prostoru, protože jim už došly kotvy, Ursus na druhé straně dómu rozeznal obrysy horizontální, do elipsy vykroužené chodby, nyní zvané První horizont. Nános sedimentů pokrýval terasu nad vodou a na chvíli se zdálo, že jsme dospěli do úrovně, kde se jeskyně mění z vertikální v převážně horizontální. Ale po chvíli se voda opět zakousla do horniny a vytvořila šikmou svírající se sluj, zatímco horizontální tah se proměnil v neschůdný terén a pouze chladný průvan táhnoucí dále ve stejné úrovni potvrdoval, že v této výšce by mohlo být pokračování.

Ačkoliv byly výsledky v podzemí povzbudivé, stala se zlatým hřebem prvního týdne nakonec úplně

jiná událost. Když se většina týmu vrátila do tábora a umyla se sluncem vyhřátou vodou z velkého plastového sudu a převlékla do „slušných“ hadrů, na skalách nad stany se objevil bača Branko z osady Poljana, kterému spadla jedna z ovcí do škvíry mezi skálou a sněhem. Záchraná výprava objevila promrzlého, vzrostlého berana v hloubce přes 20m, kam se dokutálel přes několik schodů. Za pomoci lan a smyc byl kombinací strkání a tahání jinak zcela zdravý tvor vyproštěn z ledové pasti pod jasnou noční oblohu a uvázan na nedalekém travnatém plácku, kde si ho pak Branko ráno vyzvedl.

Další den jsme s Ivanem odjeli do Rumunských dolů, Vlasta do Zlína a na Maganik za Ursusem přijely tři čerstvé posily Jarek, Pavel a Lada Jarolím, ke kterým se opět přidružil Miloš. Jarek s Ladou dělali povrchové zajištění a Pavel s Milošem odešli do prvního bivaku v předstihu, aby se ještě pokusili prověřit novou Libereckou studnu. Ursus s Petrem je vyzvedli ráno ve středu a cestou dolů fotili zatím nezdokumentované části pod – 500m. Další den se opět rozdělili na dvě dvojky. Za Prvním horizontem zvolili cestou nejmenšího odporu, tedy dolů zároveň s vodou, ačkoliv ztratili průvan. Puklina šla pohodlně slézat, až narazila na propast, která je v půdorysu kolmá na předchozí směr. Na protější rovné hladké stěně bylo vidět kulaté okno připomínající svým tvarem a rozměry ztracený První horizont. Průvan se však objevil až dole v propasti. Po blocích a suti slezli do nízkých ponurých síněk s tlustou vrstvou tmavého bahna. V jednom z koutů prolezli horizontální chodbu se značně zvětřalými stěnami až k závalu, zpoza kterého vanul nezvykle teplý průvan. Dole pod schodem z velkých balvanů stékala voda po stěně přímo do nevábných mokřých škvír, schopných utopit naději i největšího jeskyňáře-optimisty. Avšak zrovna ve chvíli, kdy Ursuse s Pavlem dohnali Petr s Milošem, zalezl Pavel do malé chodbičky s tím, že to tam prý vede. Vedlo to tam doopravdy a také hned ucítili značný průvan. Krátký průlez s jezírkem, který se pravděpodobně občas zatápí, vyústil v prostornou chodbu (Druhý horizont) pokrytou valouny a suti. Chodba vedla vzhůru a její rozměry se stále zvětšovaly. Procházeli jsme se širokým koridorem s vysokými komíny, který znenadání přecházel v úzké branky, přelézali podlouhlá ústí puklinovitých propastí, která se otevírala mezi suti a velkými odlomenými bloky horniny, a jak zjistili z Dista, blížili se nejkratší možnou cestou k mrtvicímu kaňonu. Miloš potřeboval vylézt co nejdříve, a tak s Petrem vyrazili zpět. Ursus s Pavlem pokračovali kupředu ve dvou. Daleko od civilizace a hluboko od vchodu se jim na krátký okamžik postupně otevíral strnulý tichý svět jeskyně, nápadně připomínající starý koridor v Loferer schacht, kde jen tu a tam bylo vidět původní stěny v jinak vyřícených divokých prostorách a moři kamení. Pozdě večer se zastavili asi 250m od úzkého průlezu s jezírkem. Chodba začala strmě stoupat. Člověk se zde

pohyboval tam a zpět po umělých terasách vzniklých ze zaklíněných balvanů a v podstatě šplhal téměř kolmo vzhůru v několika úrovních širokého vysokého zlomu, na němž byl vytvořen celý Druhý horizont včetně oné, trochu záhadné chodby vedoucí z tmavých síněk. Průvan však prozrazoval, že šli správně. S ohledem na počínající únavu a nutnost mapování nechali průvan průvanem a pomalu vyrazili směrem ven.

Tím se poslední expedice uzavřela. Nedostatek lidí, kteří by pokryli celých 14 dní, nás donutil vměstnat veškeré objevné úsilí do dvou krátkých akcí. I když je jasné, že při dosažené hloubce je tento způsob značně neefektivní a souvislý týdenní pobyt by zajistil nepoměrně větší úspěch, dá se konstatovat, že jsme opět prodloužili sérii velice úspěšných výprav, z nichž každá je v podstatě zásadní, a že zde strávený čas nebyl vůbec promarněný. Jeskyně, která minulý rok zuby nehty překonala kilometrovou hranici soustavou meandrů a šachet, se slibně rozvíjí v důstojný, 1162m hluboký a 3360m dlouhý systém s vidinou několika pokračování. Nejzajímavější směr reprezentuje zatím opomenutý První horizont, vytvořený na tektonice rovnoběžné

s kaňonem, u kterého se dá očekávat návaznost na vývěř Jame. Je však neschůdný, takže zatím tato varianta čeká na prověření. Také okno o něco níže může být pokračováním této linie, která je přerušena mohutným zlomem, na němž je vytvořen horizont Druhý. Ten jde naopak nejkratší cestou ke kaňonu, ale jeho pokračování může být vzhledem k tektonickému a částečně asi i pseudokrasovému charakteru problematické. Tento zlom však poskytuje i jinou lákavou možnost, a to postupovat opačným směrem přímo do nitra masívu. Všechny výše zmíněné směry se nacházejí v hloubkách kolem 1100m. Ve 450m ve starých meandrech byla vedle toho nalezena další nezávislá větev s vlastním aktivem. Z dosavadních poznatků je pravděpodobné, že se nespojuje se známými částmi, a motivace do příštího roku nám proto vůbec nechybí.

Expedice se účastnili: Vlastimil Bumbálek (Zlín), Petr Čáslavský (DAV Frankfurt n. M.), Pavel Dvořák (ZO Suchý žleb), Zdeněk Dvořák (ZO Suchý žleb), Ladislav Jarolím (ZO Suchý žleb), Ladislav Pašek (ZO Liberec), Miloš Pavičević (Podgorica), Ivan Rous (ZO Liberec), Jaroslav Večerek (ZO Suchý žleb).

SLOVENSKÝ KRAS 2013

Expedice do Slovenského krasu proběhla tentokrát uprostřed léta od 27. 7. do 3. 8. 2013, kdy teploty po celý týden běžně stoupaly ke 40 °C. Akce se zúčastnili staří mazáči: Ladislav Tomáš, Vladimír Roženský a Miloslav Juračka, a také tři nováčci: Jiří Fichtner, Marie Majorošová a Jiří Honzejek, pro které to bylo první seznámení s tímto krásným koutem Slovenska.

Sobotu 27. 7. 2013 jsme strávili přejezdem více než 600km na místo pobytu. Mladší část expedice se cestou na chvíli zchladila zastávkou v Dobšinské ladové jaskyni. Ubytovali jsme se tradičně na základně rožňavské ZO SSS na Buzgu. Dopředu byl připraven týdenní program exkurzí a výletů, jehož cílem bylo především představit zdejší kras třem členům naší skupiny, kteří zde byli poprvé.

Program začal nedělní návštěvou propasti Velká Bikfa (-138 m), do níž sestoupili M. Juračka, J. Fichtner, J. Honzejek a objevitel nových prostor této propasti Tomáš Fussgänger ze Speleoklubu Cassovia. Slezli jsme pouze staré známé části. Návštěvu nových, tzn. Bandyho vertikály a dalších, jsme nechali na příště. Dvojice Fichtner, Honzejek ještě slezla nedalekou propast Velká Žomboj (-50 m), zatímco zbytek skupiny navštívil blízkou Kvaplovou j. a ústí Silické propasti.

V pondělí jsme si prohlédli Hrušovskou j. s pestrou krápníkovou výzdobou a krásnými škrapy. Při návratu od díry si kolega Roženský při překonávání překážky přivodil nepříjemnou zhmožděninou nohy, která mu k lítosti všech velice omezila pohyb po zbytek týdne, ale teprve až po návratu do Čech se zjistila zlomenina nártních kůstek.

V úterý jsme zanechali maroda na základně a přejeli jsme pod Plešiveckou planinu. Místní znalec a jeskyňář Vlado Kóňa nás provedl nedávno objevenou Prievanovou j. Vstup je závrtem, za ním vede chodba přes říčené dómy. Z nich jsme sestoupili do větší hloubky, kde jeskyně pokračuje střídáním puklinovitých horizontálních plazivek a propastovitých prostor, při-

čemž místy se nastupuje z plazivky rovnou do vertikály. V hloubce asi 70 metrů přechází jeskyně ze světlých Wettersteinských do černých Guttensteinských vápenců. Těmi je tvořena zatím poslední asi 20metrová propast. V úzké puklině vedoucí dál pokračují prolonační práce. Jeskyně je vystrojena nýty a plaketami.

Ve středu jsme si prohlédli nepřístupné části jeskyně Domica a poté jsme si prošli také krátký návštěvníkruh v Maďarské jeskyni Baradla. Ve čtvrtek jsme si užili nepřístupné části Gombasecké j. Až k přítokovému sifonu došla čtyřka Juračka, Fichtner, Majorošová, Honzejek. Prohlídkový okruh jsme absolvovali všichni, zdálo se, že noha našeho kolegy se lepší. Ten den jsme ještě v malé vesničce Čučma pomáhali s vyklíčením starého důlního díla zaneseného skládkou odpadu. Na vzácné malbě zvané Rožňavská Metercia z roku 1513 je vyobrazen právě zmíněný důl. U příležitosti 500. výročí začaly práce na záchraně a zpřístupnění důlního díla. Na výsledek se budeme těšit napřesrok.

V pátek ráno si dvojka Fichtner-Honzejek slezla propast Malá Žomboj (-140 m), zatímco ostatní vyrazili do Zadielského kaňonu. Lezci si o chvíli později dali stejnou trasu jako ostatní v opačném směru. Na závěr posledního dne pobytu jsme ještě navštívili Krásnohorskou jeskyni čili Buzgó, kterou máme od základny 200 metrů. Byli jsme naprosto uneseni unikátním 32metrovým stalagmitem, a exkurzi si na závěr zpestřili koupelí v jezírku u sifonu.

V sobotu 3. 8. se většina účastníků vydala na cestu za domovem. J. Honzejek a M. Majorošová ještě navštívili Ochtínskou Aragonitovou j. a v neděli ještě Belianskou j. v Tatrách. Expedice Slovenský kras 2013 se až na bolavou nohu velice vydařila. Dík patří především Bartolomeji Šturmanovi z rožňavské skupiny a našemu kolegovi Miloslavu Juračkovi za výbornou organizaci našeho pobytu. Navázali jsme nové vztahy s našimi kolegy ze SSS a v budoucnu bychom rádi obnovili spolupráci při speleologickém průzkumu Slovenského krasu.

GÓRY KACZAWSKIE (POLSKO)

zimní sčítání netopýrů

Ve dnech 18. a 19. ledna 2013 se člen naší ZO Daniel Horáček tradičně zúčastnil pravidelného zimního sčítání netopýrů v Gorách Kaczawskich. Na této akci se každoročně podílíme s Wroclawskou Grupou Chiropterologiczną.

Sraz byl v pátek 18. 1. 2013 kolem 10. hodiny před gotickou katedrálou ve Swídnici. Na půdě této gotické katedrály se nachází jedno z největších zimovišť netopýra hvízdavého (*Pipistrellus pipistrellus*). Následoval přesun účastníků k nocování na terénní stanici speleoklubu Bobry. Následující den byli

rozděleni do několika skupin a každá z nich měla na starost některou z těchto jeskyní: propast Szczelina Wojcieszowska, Jaskinia Aven w Połomie, Jaskinia Północna Duża, Jaskinia Nowa, Tunel nad Zerówką, Jaskinia Pajęcza, Jaskinia nad Potokiem, Jaskinia Błotna a Jaskinia Zimowa.

Nejvíce netopýrů bylo již tradičně ve Szceline Wojcieszowské, kde vedoucím skupiny byl Daniel Horáček. Po vyčerpávajícím výkonu se většina účastníků vydala k domovům, někteří polští kolegové pak ještě v neděli sčítali netopýry ve štolách v okolí Wojcieszowa.

RŮZNÉ

Speleoforum

Ve dnech 19.–21. 4. 2013 se členové naší ZO zúčastnili každoročního setkání speleologů ve Sloupu v Moravském krasu pod názvem Speleoforum. Akce je společensky, exkurzně odborným vrcholem sezony a tak někteří členové naší ZO se ho rádi zúčastní, i přesto, že s prostředím v Rudicích, kde setkání bývalo dříve, se Sloup nemůže porovnávat. Prostě tu chybí to domácí prostředí a všeobecná pohoda dodána prostředím samým. Takovou drobností je například absence možnosti stanovat na louce přímo před kulturním domem, což je ve Sloupu nemožné. V Rudicích to byl standard. Spousta kolegů tak tráví večery a řeší společenské záležitosti v okolních jeskyňářských chatách, společností se díky tomu více tříví, což je škoda.

Akce se za liberecké jeskyňáře zúčastnili Daniel Horáček, Ivan Bulíček, Jiří Honzejk a Maruška Majorošová. V rámci Speleofora měli naši členové za úkol zvát kolegy na podzimní Setkání jeskyňářů pod Ještědem. A to formou posteru, osobního pozvání, ale také prostřednictvím prezentace na konci sobotního přednáškového dne. Krom toho ještě Daniel Horáček odprezentoval jako druhou sobotní přednášku „Paledové jeskyně Severních Čech“, která se zabývala klimatem těchto zajímavých jeskyní, zejména novými poznatky o klimatu Ledové jeskyně na Bezdězu. Bohužel zařazení přednášky hned po ránu se podepsalo na počtu lidí, co jí vyslechli, většina potenciálních posluchačů v tu dobu ještě vyspávala opičku z patečného družného večera.

FOUR RUM 2013 – MICHALOVY HORY

Prezentace „Když to nejde po dobrém...“ kterou jsme představili za ČSS ZO 4-01 Liberec vyhrála první cenu. Akce se zúčastnili Ivan Rous, Miroslav a Honza Vyvadil a Vladimír Navrátil.

Wojciszów – „ZŁOTY KARABINEK“

Dne 25. 5. 2013 v Polském Wojciszówe se zúčastnil Daniel Horáček akce OGÓLNOPOLSKIE ZAWODY W TECHNIKACH JASKINIOWYCH „ZŁOTY KARABINEK“. V rámci této akce plnil zejména úkol pozvání polských speleologů na Setkání jeskyňářů pod Ještědem, za tímto účelem vyvěsil zde poster v polštině a osobně zval polské kolegy.

BIOSPELEOLOGIE

Biospeleologické výzkumy se v naší ZO zaměřují především na chiropterofaunu. Již od roku 1989 jsou pravidelně sledovány stavy netopýrů v jeskyních a dalších podzemních lokalitách Ještědského hřebene, Českého ráje a částečně i na Českolipsku.

Největším zimovištěm netopýrů na Ještědském hřebeni je Západní jeskyně, v té bylo v roce 2013 zjištěno jen 74 netopýrů 4 druhů (nejpočetnější je vápenec malý – *Rhinolophus hipposideros*, 56 jedinců, a netopýr velký – *Myotis myotis*, 13 jedinců). V této jeskyni je v posledních třech letech zaznamenán pokles zimujících netopýrů, konkrétně vápenců. Zajímavý byl počet v Nedobytné jeskyni, kde bylo zjištěno 62 netopýrů 3 druhů, což je nejvyšší zatím zaznamenaný stav v této jeskyni (nejpočetnější je vápenec malý – *Rhinolophus hipposideros*, 58 jedinců, a netopýr velký – *Myotis myotis*, 2 jedinci). Při porovnání počtu vrápenců na Západní jeskyni a v Nedobytné jeskyni za poslední tři roky se jeví trend naznačující možnost stěhování se části zimující populace ze Západní jeskyně do Nedobytné jeskyně.

Také sledujeme populace netopýrů v oblasti Českého ráje, kde nejvýznamnější jeskyní pro netopýry je jeskyně Krtola, ve které bylo v roce 2013 zastiženo rekordních 344 ex. vrápence malého (*Rhinolophus*

hipposideros). Teento druh je i početní na hradě Kost (300 vrápenců), Hrubá Skála (157 vrápenců), jeskyně Sklepy pod Troskami (93 vrápenců) a jeskyně Semikraska (100 vrápenců).

Významnou složkou sledování chiropterofauny jsou též odchyty v období swarmingu. V roce 2013 bylo provedeno několik odchytu, z nichž nejvýznamnější byly dva odchty. První byl v Prachovských skalách u jeskyně Kladivo kde bylo chyceno celkem 67 netopýrů 9 druhů. Takový počet druhů za jeden odchyt je neobvyklý, za povšimnutí stojí zastižení druhu *Myotis emarginatus*, *Myotis bechsteinii* a *Barbastella barbastellus*. Druhý významný odchyt byl u Nedobytné jeskyně a propasti Rokytky, kde bylo chyceno 29 netopýrů 8 druhů. Za povšimnutí stojí druhy *Myotis emarginatus* a *Eptesicus serotinus*. Dalším úžasným zjištěním bylo pro Ještědský hřbet vzácné zastižení druhu *Barbastella barbastellus* a jako vůbec poprvé na Ještědském hřebeni byli chyceni dva jedinci druhu *Myotis alkathoe*, což je druh, který byl popsán teprve v roce 2002. Velmi pěkným výsledkem je také zpětné hlášení o kroužkované juvenilní samici druhu *Myotis myotis* u jeskyně Kladivo, která byla zastižena při zimování na téměř 38 km severně položeném zimovišti Bílá Desná - Protržená přehrada.

VÝZNAMNÁ VÝROČÍ VE SKUPINĚ

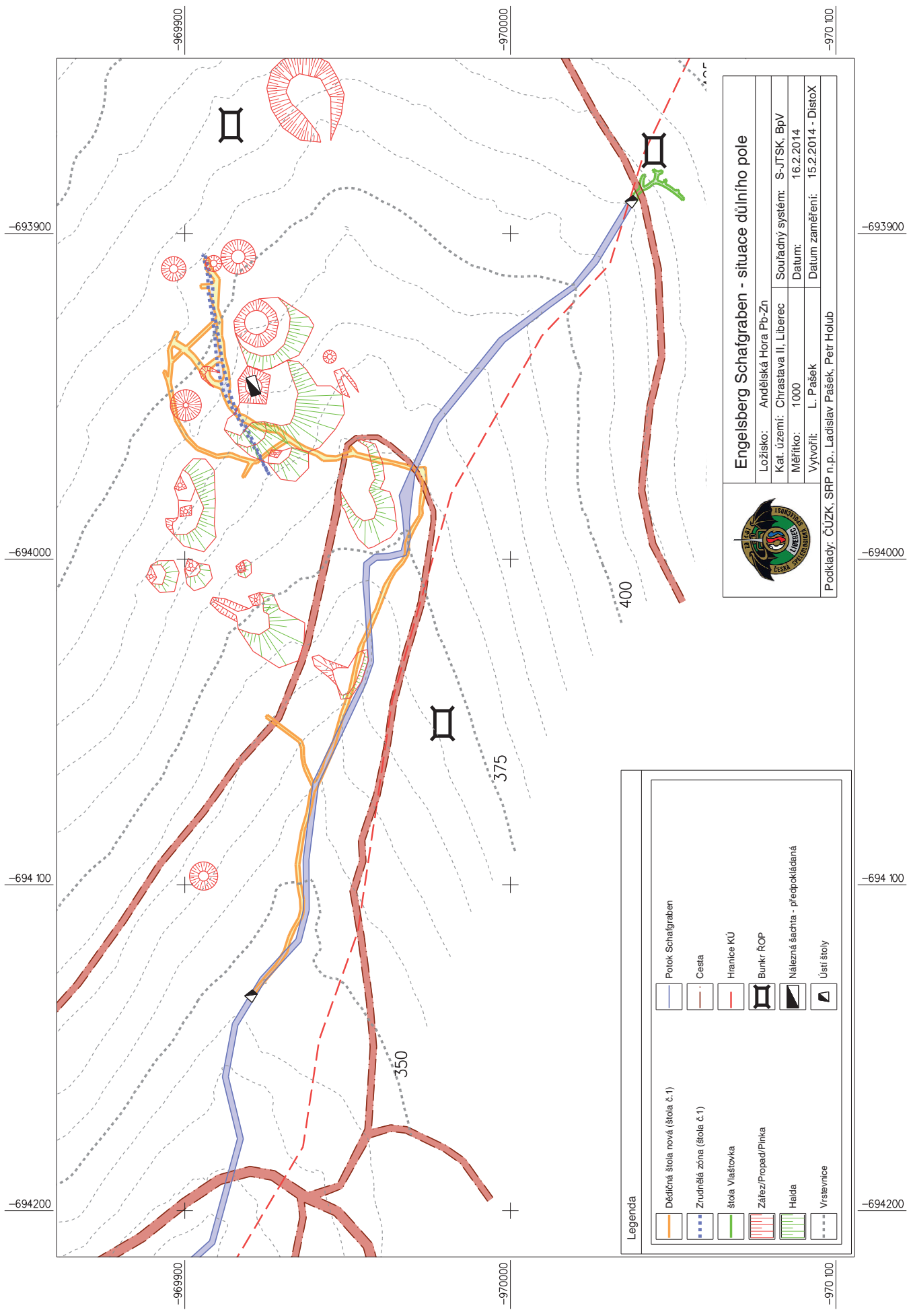

V naší ZO 4-01 Liberec v roce 2013 dva členové dožili významného výročí. První z nich Ladislav Tomáš zvaný Ládík, skromný, dobrosrdečný, velmi oblíbený, se kterým i přes krásné výročí 70 let, jehož se dne 8. září 2013 dožil, lze stále počítat na všech pracovních akcích. Jeho menší postavu lze vidět nejen v samém víru dění, ale i malinko postávající bokem s kamerou, jak vše pečlivě natáčí a dokumentuje. Kamera se stala jeho stálou společnicí už v 80. letech 20. století, a tak mu naše organizace vděčí za krásnou, ucelenou video řádu našeho konání, hrabání a jiných aktivit. S touto dokázal točit nejen na povrchu, ale i hluboko v podzemí, téměř do 60 let slaňoval do propastí a v loňském roce absolvoval v relativní pohodě i celou Hrušovskou jeskyni.

Druhým oslavencem je Reiner Horušický zvaný Dominik. Ten oslavil 80-té výročí svého narození 15. června tohoto roku. Svůj život zasvětil bádání a výzkumu v Ještědském krasu, který je mu tak podobný. Oba, Dominik i Ještědský kras, mají spoustu tajemství a každou chvíli dokážou něčím dosud netušeným překvapit a posunout naše vědění a znalosti ku předu. Jeskyňářství se začal věnovat už v roce 1956, kdy

ve svých 23 letech společně se svým bratrem Bohumilem prozkoumali Západní jeskyni ve Vápenném Vrchu u Jítravy, kde v té době oba žili. O rok později se stává zakládajícím členem Liberecké krasové sekce při Národním muzeu v Praze, kterou i pak vedl. Tato vznikla v Severočeském muzeu a mezi zakládajícími členy byli i jiní velikáni té doby. Jedním z nich byl i Gustav Ginzel, kterého proslavil Hnojový dům na Jizerce, či spisovatel, přírodovědec, netopýrolog Miroslav Nevrlý, který také 29. října 2013 oslavil stejné jubileum. Dominik se věnoval průzkumu jeskynní nejen v Ještědském krasu, ale také na Slovensku odkud pochází i někteří jeho předci. Taktéž vždy udržoval dobré vztahy a příhraniční spolupráci s německými jeskyňáři. Členové ZO 4-01 v mnoha případech navazují na výsledky jeho práce. Je nám všem ctí, že zakladatel naší organizace i přes vysoký věk a mnoho zdravotních problémů je v odborně stále mezi námi, a i nadále se v rámci svých možností pouští do nových projektů při výzkumu Ještědského krasu.

Oběma přejeme ještě mnoho aktivních let, a aby jim zdravotní stav i nadále dovolil navštěvovat pracovat v čarokrásném podzemí.

Engelsberg Schafgraben - situace důlního pole

Ložisko:	Andělská Hora, Pb-Zn	Souřadný systém:	S-JTSK, BpV
Kat. území:	Chrástava II, Liberec	Měřítko:	16.2.2014
Měřítko:	1000	Vytvořil:	15.2.2014 - Distox
Vytvořil:	L. Pašek	Podklady: ČÚZK, SRP n.p., Ladislav Pašek, Petr Holub	

Legenda

	Dědičná štola nová (štola č. 1)		Potok Schafgraben
	Zrudnělá zóna (štola č. 1)		Cesta
	štola Vlačšťovka		Hranice KÚ
	Zálež/Propad/Pinka		Bunkr ROP
	Halda		Nálezna štachta - předpokládaná
	Vrtelevnice		Ústí štoly

HISTORICKÉ PODZEMÍ A MONTANISTIKA

ANDĚLSKÁ HORA A PANENSKÁ HŮRKA

Báňsko-historický průzkum stříbrných rudních revírů

Problematice středověkého dolování stříbra na starých rudních revírech Andělská Hora a Panenská Hůrka se naše ZO věnuje již velmi dlouho dobu. Byť o jejich historii bylo již napsáno mnohými mnohé a byl proveden i podrobný báňský průzkum Severočeským rudním průzkumem (SRP) v letech 1954–1958, nikdo z autorů se nezabýval problematikou komplexněji.

Kupříkladu neexistují podrobné situace obou Pb-Zn revírů, ověření písemných pramenů v terénu, geofyzikální měření, datace dřevěných prvků atd.. Snad nejvíce opomíjeným byl v tomto ohledu revír Andělská Hora. Zde průzkum SRP v 50. letech vymáhal starou dědičnou štolu, provedl v ní geologické mapování, odebral vzorky rudy a vyvrtal jeden geo-

logický vrt a na základě těchto prací revír prohlásil za vytěžený a případnou těžbu za nerentabilní. ÚVR Praha zde v rámci této akce provedl geofyzikální průzkum pro ověření pokračování ložiska východním směrem.

Staré práce na andělskohorském ložisku naznačují, že se nejednalo o nikterak velký revír. Dle rozsahu šlo zřejmě o těžbu sulfidického zrudnění jednoho rudního pásma, které je tektonicky na několika místech odsazené. Dobývání bylo realizováno především ze šachet, které byly odvodňované pomocí štol. Bohužel pro nedostupnost samotných šachet nevíme, jakým způsobem bylo křemenné rudní pásmo dobýváno. Když budeme vycházet ze zprávy SRP, která uvádí zrudnění

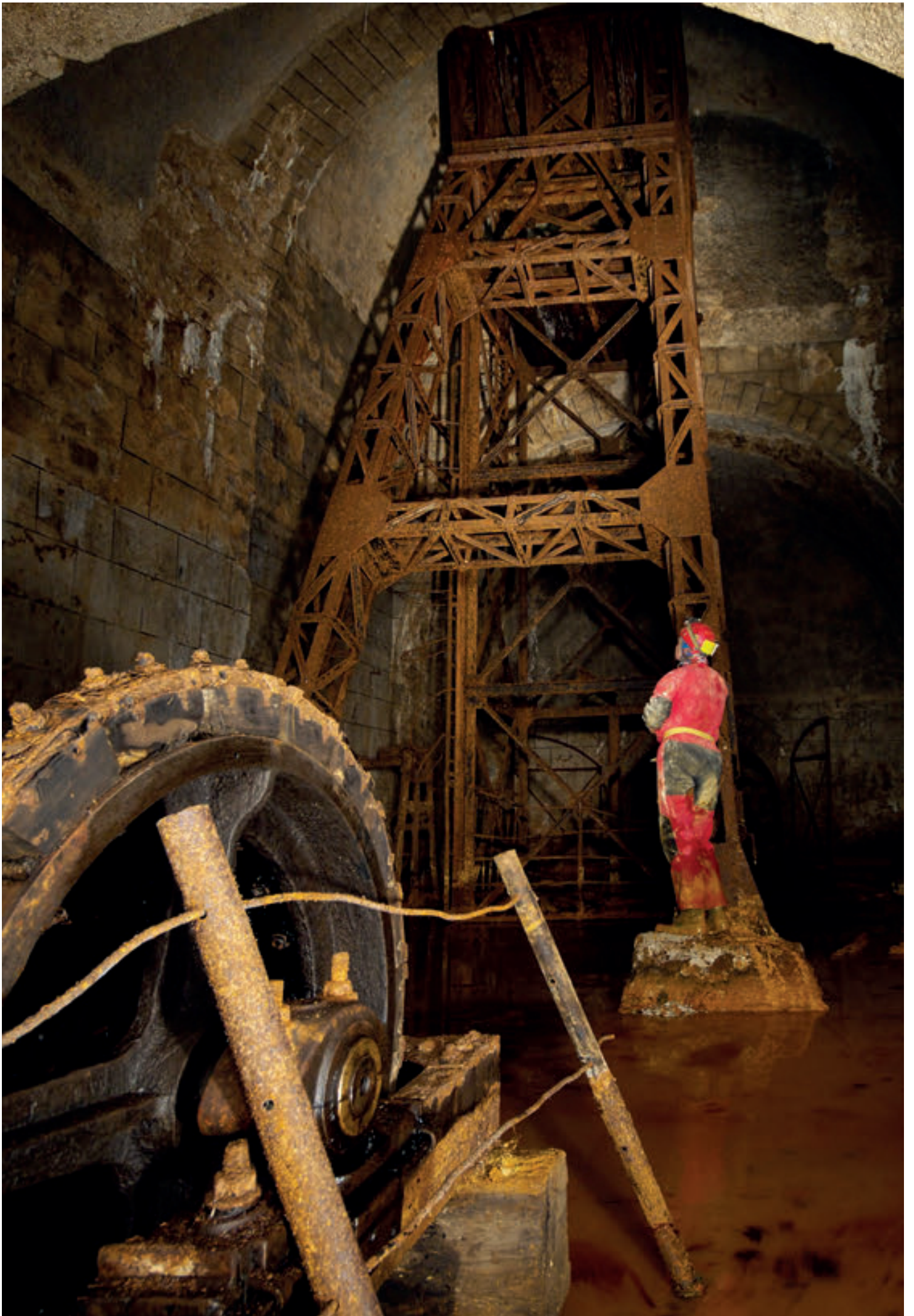

jako hnízdovité a nepravidelně rozmístěné v rudní struktuře, lze předpokládat, že ze šachet byly v rudní poloze raženy minimalistické průzkumné chodby a při nálezů zrudnění byla tato poloha vybrána. Teoreticky tím mohl vzniknout velmi zajímavý „ementál“.

Naše terénní práce započala po analýze dostupných dokumentů ze závěrečné zprávy SRP a dalších historických pramenů. V první fázi bylo naším úkolem vytvořit přesnou situaci v S-JTSK na základě geodetických měření přímo na lokalitě. Takto jsme zmapovali střední část důlního pole, kde se nachází největší koncentrace hald a trychtýřovitých propadů zasutých šachet. Do této situace jsme zanesli průběh průzkumem vyzmáhané dědičné štoly a na základě pozorování v terénu i předpokládané ústí dalších štol a šachet. S využitím laserového skenu DMR-5G od ČÚZK jsme získali velmi přesný výškopis, do kterého jsme zanesli vlastní geodetické mapování pomocí přístroje DistoX. Tato situace nám bude sloužit pro další zpřesňování a analýzy přímo v terénu, jako je například vytyčení

důlních měr na základě tehdy platného horního řádu, geofyzikální ověření předpokládaných štol pomocí vertikálního elektrického sondování. Dále předpokládáme zanesení hald ve 3D pro výpočet kubatur a následný odhad rozsahu důlních prací při znalosti původních profilů chodeb.

Výstupem těchto prací má být podrobná mapa Pb-Zn revíru, která by dále mohla sloužit pro případné další průzkumné práce. Tyto by vnesli více světla do dolování v této oblasti, které upadlo s 30 letou válkou, která mu zasadila poslední ránu, a již nikdy poté nepovstalo. Rádi bychom ověřili rozsah zdejších prací, neboť délka dolování a dokonce zásobování Zhořelecké mincovny stříbrem ze zdejších a především sousedních panenskohorských dolů naznačuje, že by se mohlo jednat o zajímavou montánní lokalitu, která je vlastně od 17. století v nezměněném stavu. Analogické práce provádíme tedy i v revíru Panenská Hůrka, kde se jedná dle dostupných historických pramenů ještě o starší dolování počínající zřejmě již v 13. století.

EXPEDICE ROSIA MONTANA

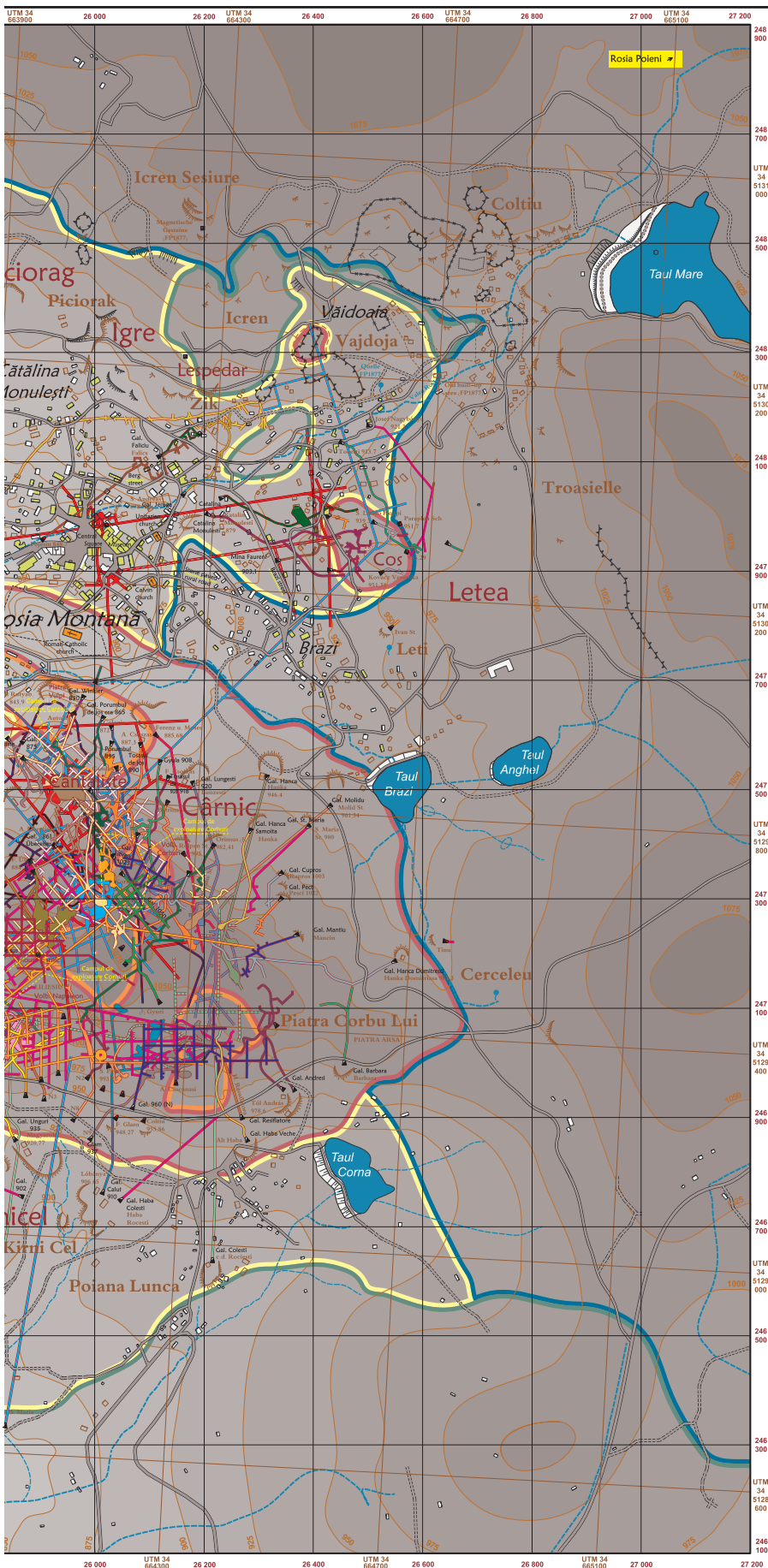
V roce 2013 proběhly dvě expedice do rumunské Rosia Montany. První letní, v obsazení Pašek, Rous a Vyvadil, byla navázána na expedici Maganik 2013 a měla za cíl fotodokumentaci velké dobovky Cantaliste. Při té příležitosti byla dokumentována štolová patra Rakosi, Verkes, Napoleon a Orlea. Z římských štol jsme se zaměřili na komory Carnicu s proslulou římskou úpadnicí a římské památky v masivu Orlea. Z patra Napoleon se podařilo dostat do dovrchních dobovek se středověkými až novověkými relikty.

Podzimní expedice byla zaměřena na předání restaurované mapy Planul general al Minerol 1:2000 řediteli muzea hornictví v Rosia Montaně spojené s nafocením dalších důlních map a zkouškou průchodu hlavní štolou Orlea směrem na Jig a do dobovky Cantaliste. Podařilo se ověřit možný postup až po starou žílu Rudolfi a na patře i pod masiv Carnicu.

PLANUL GENERAL AL MINELOR ROȘIA MONTANĂ 1:2000

Harta geologico-compozita a perioadei 1866-2002

general al minelor 1959; Sîntimbrean A., Cimpean D.: Harta geologico - miniera a zacămintului Roșia Montană

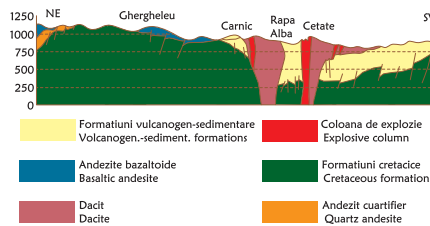

Geology

Geological line (for the main map) A. Sîntimbrean, S. Palfi, C. Cloura, 1970

Complex marno-argilos	Margy clay
Formațiuni vulcanogen-sedimentare / Volcanogenic-sedimentary formations	
Andezite bazaltoide	Basaltic andesite
Sisturi și gresii	Shale and sandstone
Dacit	Dacite
Brecie neagra	Black breccia
Brecie mixta	Breccia mixed

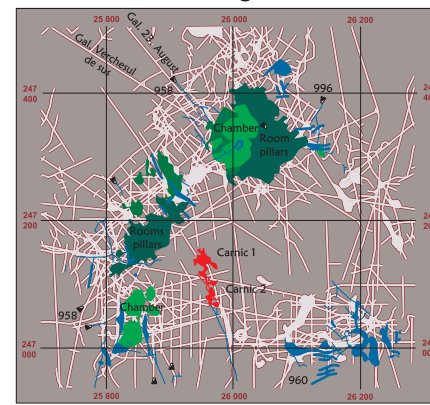
Structura vulcanica complexa de la Roșia Montană (lanovici 1969)

Galleries

Zona Cetate (1875)	Zona Zeus (1869)	Zona Carnic (1869)
B1 - Scurșura Afîntului 817.4	Z1 - Butureșcu 855	C1 - Ciensia
B2 - Ierusalim 818.3	Z2 - Căzinu	C2 - S. János 903.89
B3 - Gal Iscolci 870	Z3 - Waldschaffer	C3 - Rodzești
B4 - Bodas	Z4 - S. János W. H.	C4 - Faurești
B5 - Baltești	Z5 - Prekup St.	C5 - Săpești
	Zona Napoleon (1869)	C6 - Budos
Zona Afinis (1869)	N1 - F. Napoleon	C7 - A. Plank
A1 - S. István 871.2	N2 - Zsilip 971.02	C8 - Unt. Tenochi
A2 - Alf. S. Jakob 914.13	N3 - Katalin 942.58	C9 - Ob. Tenochi
A3 - Alf. Wetterst. 947	N4 - F. Rosiata	C10 - Benedici
A4 - Danieli 926	N5 - A. Rosiata	C11 - Borza
A5 - Căpești 950.32	N6 - Rolopar	C12 - Roku Mihaju 898.96
A6 - Joskoli 854.17	N7 - Arini St.	C13 - Ciresiu
A7 - Unt. Demuzesti 885.87	N8 - Ranta 929.31	
A8 - Ob. Demuzesti 889.47	N9 - A. Glam 921.72	

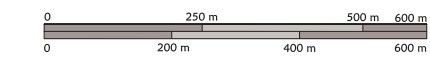
Chambers and old galleries in Carnic

Map legend

Gal. Bocu gallery name (1959 - 1975)	main road
Gal. Bocu gallery name (1866)	trail
▲ gallery entrance (1959-2013)	path road
▲ old (abandoned) gal. entrance	spring
▲ unknown gal. entrance	stream with name
▲ Roman gallery	swamp
▲ open shaft	lake with dam
▲ old abandoned shaft	canyon, depression
▲ unknown gal. level	buildings
▲ waste heap	abandoned buildings
▲ chamber	church
● measuring point	monument build. (for RM)
■ geological borders	† cemetery or cross

Scale

Prim. Romania S 42 34 N
Sec. UTM 34

© 2014 Ivan Rous, Liberec Czech rep. Photos: rosiamontana.rajce.idnes.cz
www.bergwerkpunk.com
Cooperation with: Muzeul Mineritului Aurifer Roșia M., Valentin Rus
Aurel Sîntimbrean, Bedelean Hoșea,
Vladimír Navrátil
Severočeské muzeum v Liberci
ČSS ZO 4-01 Liberec

GEOLOGICKÉ A DŮLNÍ MAPY ROSIA MONTANY

Na základě dlouhodobého působení v rumunské obci Rosia Montana a především díky dobrým vztahům s místním hornickým muzeem jsme po letech přistoupili k vytvoření vlastního kartografického díla, které má v současnosti dva výstupy a třetí se připravuje.

Generální plán důlních prací pro rok 1965 (Planul general al Minerol) 1:2000

V případě této mapy bylo hlavním cílem převedení "papírového" podkladu do programu OCad a vytvoření nové kopie mapy s výrazným omezením chyb, které zákonitě vznikly při ručním zpracování. Na původní mapě je přibližně 60 vrstev štol, které jsou vyznačeny jen základními barvami. Zároveň mapa obsahuje jen některé dobývkové komory a některá díla nejsou vůbec přiřazena k štolovým patrům. Mapové dílo je vhodné pro další exploraci především starých, déle opuštěných částí systému. Jazykem mapy – vzhledem k určení – je rumunština bez diakritiky. Mapa byla předána řediteli muzea v Rosia Montaně Valentinu Rusovi.

Generální geologicko-montánně – historická mapa Rosia Montany 1866 – 2013 (Harta geologico-compozita a perioadei 1866 – 2013)

Mapa v měřítku 1:2000 zachycuje situaci hlavních masivů v okolí Rosia Montany: Orlea, Jig, Cetate, Carnic. Jako základ bylo zvoleno dílo Aurela Sintimbreana "Harta geologico - miniera a zacamintului Rosia Montana" z roku 1975. Jedná se o dodnes platné dílo jak z hlediska náčrtu podzemních prací, tak z hlediska geologického. Práce kanadské společnosti Gabriel Resources se o tuto závěrečnou zprávu opírají i z pohledu výpočtu bilančních zásob. Mapa z roku

1975 byla vytvořena jako celkový zakres štolových pater po ukončení podzemní exploatace. Po roce 1975 vznikala nová štolová patra, ale jednalo se vždy pouze o sítě průzkumných chodeb. Ložisko bylo těženo již jen povrchovým lomem na Cetate.

Další vrstvou generální mapy je dílo Františka Pošepného z roku 1866, které tvoří samostatnou historickou vrstvu a zachycuje stav jak podzemních prostor, tak i povrchu včetně již zbořených budov. Rozšířením této vrstvy je vyznačení současných zapsaných památkově chráněných nemovitostí. Dílem Aurela Sintimbreana je geologická vrstva, kterou doplňuje řez masivy Carnic a Cetate (Ianovici 1969). Dobývkové komory i pilířové sály jsou zde také omezeny. Vzhledem k jejich rozsahu jsou pro Carnic uvedeny v samostatném výřezu. Jako souřadný systém byl zvolen Romania S42 34N, který není příliš vhodný, ale je kompatibilní s většinou dostupných důlních map Rosia Montany. Doplňuje ho systém UTM, který ne zcela koresponduje s mapovým listem. Nepřesnosti byly převzaty z podkladové mapy a záměrně byly ponechány vzhledem k možnému posunu zakresu štolových pater. Korektury textu prováděl Aurel Sintimbrean a Bedeleian Hornea.

Publikace Podzemí Rosia Montany

V roce 2013 se začala připravovat publikace, která mapuje jednotlivá štolová patra dolů v okolí Rosia Montany. Geologickou část a historii moderního dolování, včetně popisu zajímavých míst ve štolách a příběhů z provozu zpracovává Aurel Sintimbrean. Kniha doplněná o výkresy každého významného patra a novodobé fotografie se připravuje v mutaci rumunština/angličtina a v samizdatovém nákladu čeština/angličtina.

PODZEMNÍ DÍLO GETEWENTU V RYCHNOVĚ U JABLONCE NAD NISOU

Sonda na vchodu „A“

Dne 6. září byly ve spolupráci s obcí Rychnov, Severočeským muzeem v Liberci, společností Nautico a jeskyňáři ZO ČSS 4-01 Liberec provedeny dvě sondy, které měly za úkol zjistit stav podzemního díla firmy Getewent v Rychnově. Do nedávné doby nebyl stav díla znám. Propad byl prý zaznamenán jen u vchodu „A“ a to snad v 80. letech, právě na linii, kde se v 50. letech pokládal vysokonapěťový kabel. Celé dílo je zatopeno po úroveň počvy vchodu „B“ a závalu ve vchodu „A“, kterými protéká voda.

Obec Rychnov na základě terénního a archivního průzkumu Severočeského muzea financovala geofyzikální průzkum s cílem zjistit stav podzemních chodeb v místech vchodů A, B a D. Geofyzikální měření provedla firma Inset dvěma metodami – georadarem a mikrogravimetrií. Výsledky lze zjednodušeně interpretovat následujícím způsobem: Vchod „D – Od nádraží“ byl pravděpodobně v poválečných letech sestřelen či stržen a ústí chodby je zasypáno. Chodba „B“ je převážně nebo zcela zasypaná. To ostatně potvrdila i sonda kopaná v roce 2010, která odhalila zřícený nouzový výlez. Naopak u chodby „A“ byl mikrogravimetrií i georadarem zjištěn v místě křížení s geofyzikálními profily volný nezasypaný prostor.

Sonda ze dne 6. září 2013 byla vedena v místě možného pokračování chodby „A“ do masivu kopce. V tomto místě byla zjištěna destrukce a celé dílo bylo oproti předpokladu umístěno o více jak 110 cm hlouběji než v místě geofyzikálního profilu v ose silnice. V tomto místě byla zjištěna celková destrukce pouze dřevem paženého díla. Důvodem byla existence ne-

známé boční šachty. Na základě těchto skutečností se další sonda posunula směrem do masivu. Výkop odhalil nepoškozenou vydrěvenou štolu zatopenou nad úroveň stropu. Vydřeva je perfektně zachovalá a z místa průniku sondy do chodby byla odebrána původní elektroinstalace.

První čerpací akce

19. října proběhla první čerpací zkouška za pomoci dobrovolných hasičů z Rychnova u Jablonce nad Nisou. Prvním pokusem bylo snížit hladinu elektrickou kalovkou, která byla pro nízký výkon odstavena. Následovalo čerpání za pomoci benzínové PS12, která obtížně nasávala „A“ savicí vodu z hloubky cca 6 metrů. Následná exploze výfuku vyřadila čerpadlo z provozu. Třetí pokus byl proveden za pomoci benzínového čerpadla Tomatsu, které však mělo příliš velký výkon.

Při čerpání byla nejdříve snížena hladina o cca 50 cm. To pravděpodobně souvisí s nějakou šachtou či zatopenou kavernou. Odhadem se mohlo jednat o prostor v řádech jednotek metrů čtverečných vodní hladiny. Také je možné, že vodní hladina byla rozptýlena v nám neznámém starém závalu. Další čerpací pokusy zatím potvrzují větší rozsah díla. Voda v šachtě byla stále doplňována přes vyříznuté okno a napuštění šachty od vypnutí čerpadla trvalo jen několik málo desítek sekund. Už v této chvíli je tedy možné předpokládat existenci chodby vchodu „A“.

Na přelomu let 2013 a 2014 proběhla první jednání o zřízení nového vchodu do podzemního díla. Obec zároveň požádala o převod parcel pozemkového fondu do vlastnictví.

VÝZKUM V BAZILICE MINOR SV. VAVŘINCE A SV. ZDISLAVY V JABLONNÉM V PODJEŠTĚDÍ

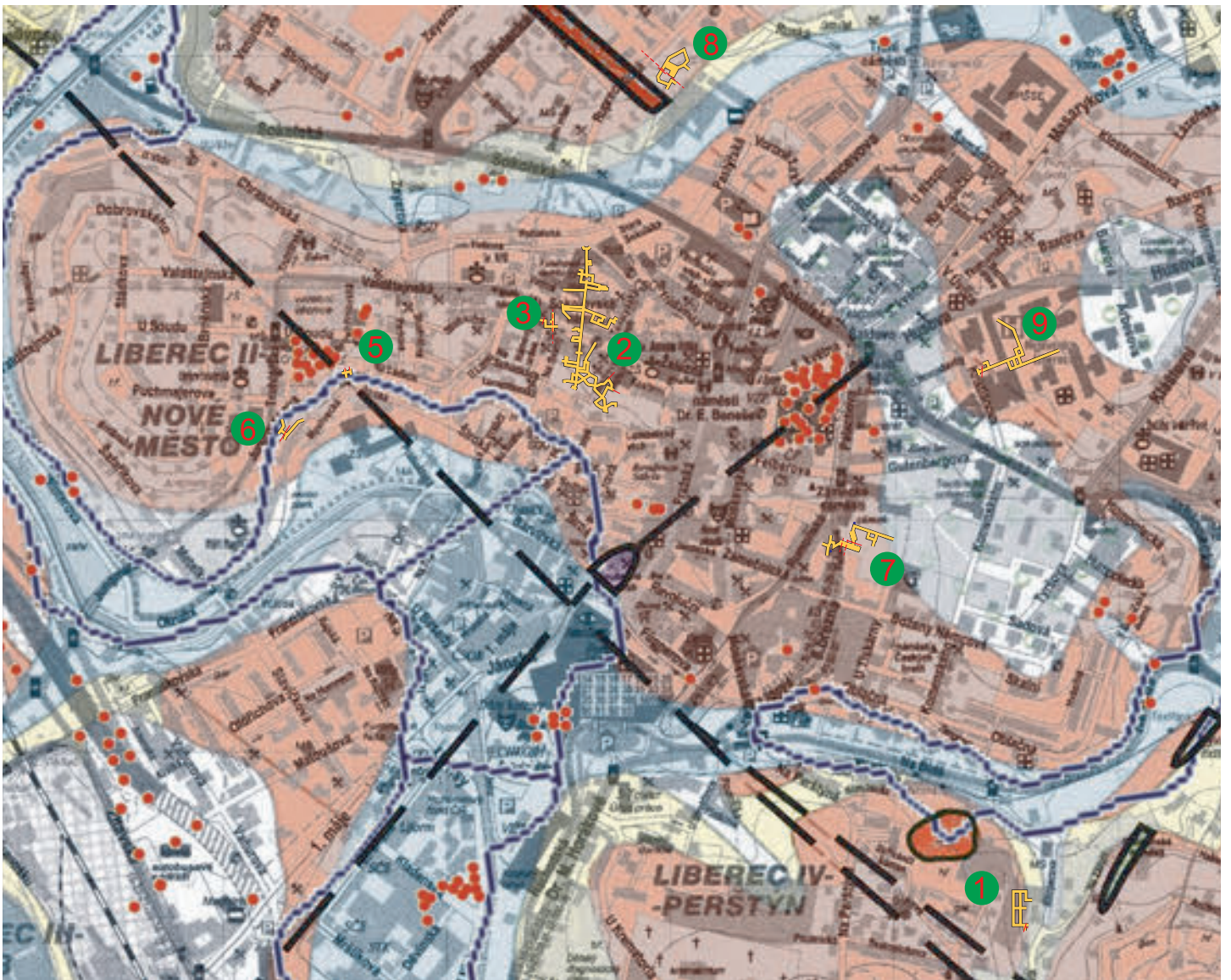
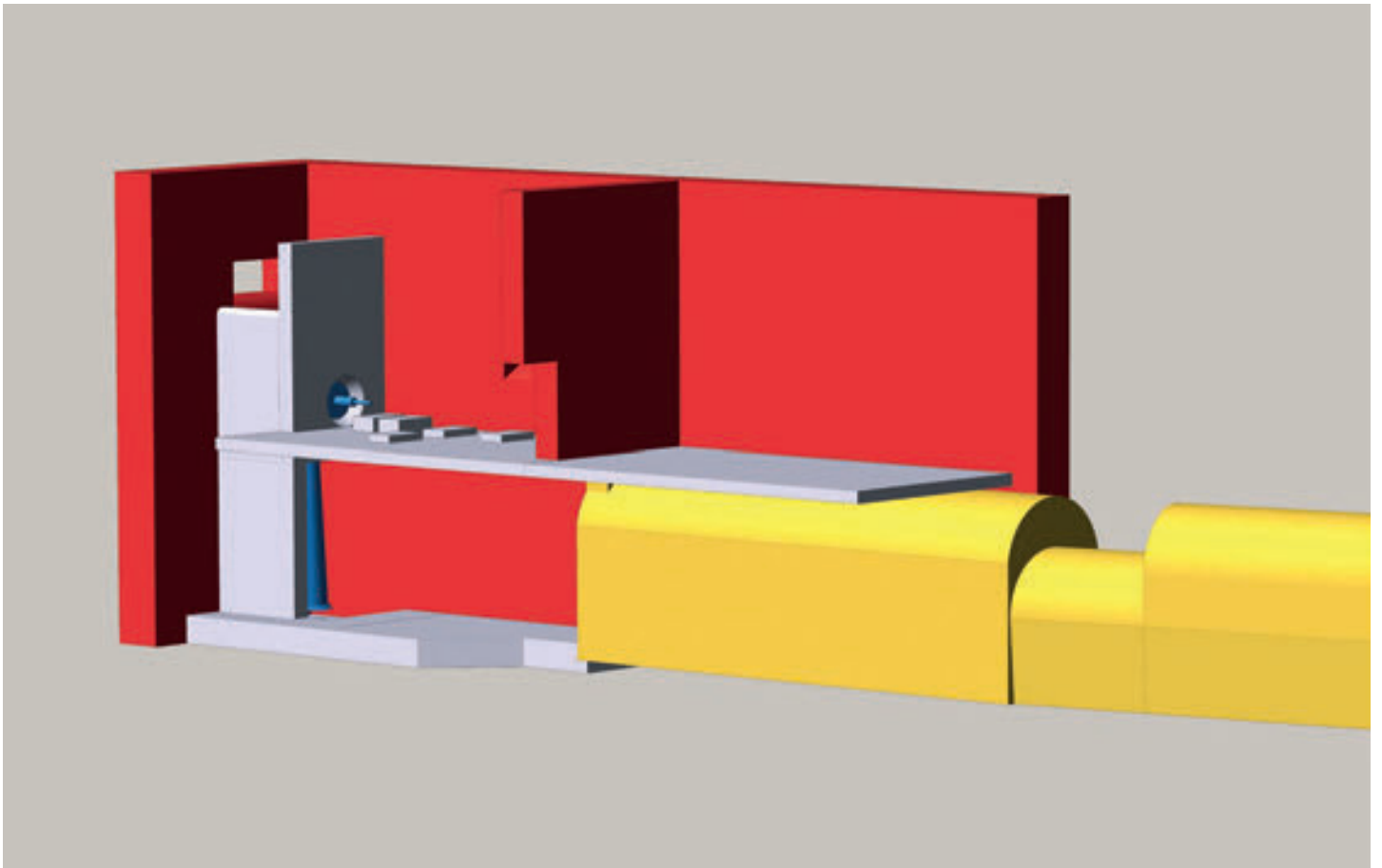
Založení dominikánského kostela před rokem 1252 bylo spojeno s charitativní činností sv. Zdislavy z Lemberka, která byla v jeho katakombách také pohřbena. Budova nového dominikánského konventu byla postavena v letech 1690–1696 a hned následovala i výstavba nového kostela podle projektu Johanna Lucase Hildebrandta. Stavbu osobně vedl stavitel Pietro Bianchi. Po smrti mecenáše Františka Antonína hraběte Berky z Dubé roku 1706 se stavba protáhla a kvůli nedostatku financí nemohl být původní projekt realizován v celém rozsahu, protože Hildebrandt odmítl na stavbu nadále dohlížet a mezi lety 1708–1711 stavbu dokončil stavitel Domenico Perini.

Pod bazilikou minor se nacházejí tzv. katakomby. Jde o soustavu krypt a chodeb. Uvádí se, že jsou zde nejspíše 3 patra, která sahají přibližně do hloubky 39 metrů. Dnes je přístupné pouze patro první, a to z důvodu, že není znám do dalších dvou pater vchod. V tomto patře se také nachází krypta sv. Zdislavy, rakev Františka Antonína Berky z Dubé (hlavního mecenáše této stavby), krypta Pachtů z Rájova, dělníci, kteří zemřeli při

stavbě chrámu, malá rakev dráteníčka a v neposlední řadě krypta dominikánů, do které není běžný přístup, a to z důvodu pietních. Katakomby v roce 1981 zkoumala StB, neb pojala podezření, že v podzemních prostorech je z dob války ukryt nacistický archiv. Celkem pochopitelně nic nenašli a podzemí bylo během jejich několik měsíců trvajících „Akce Kostel“ značně poškozeno.

Domněnky o třech podzemních patrech jsme se rozhodli prozkoumat za pomoci firmy Inset a georadaru. Již nyní je možné téměř s jistotou vyvrátit legendu o dalších podzemních patrech. Na základě naměřených dat lze s určitou pravděpodobností odhadnout, že chodba, ve které je rakev tzv. „Dráteníčka“, má pokračování a že pod centrálním prostorem ve střední části se nachází jedna místnost, ale může jít i o zasypanou prostor mezi vyzděnými základy stavby.

Ve vchodové části pak měření odhalilo starší základy a georadarový výzkum se může stát zásadním podkladem pro stavebně-historický průzkum. Výsledky budou publikovány v odborných periodikách v roce 2014.

ODTOKOVÁ ČÁST NÁHONU ČP. 136 V CHRASTAVĚ

---

9. prosince 2013 byl po čtyřletém čekání zapsán mezi kulturní památky chrastavský náhon s lednicí bývalého mlýna a Francisovou turbínou. Jedná se o první zápis čistě podzemní památky v Libereckém kraji, pokud nepočítáme českodubskou studnu a skalní obydlí. Budoucnost objektu je paradoxně ohrožena právě po zapsání. Budova továrny, ke které vodní kanál vede, je určena k demolici a osud podzemního díla je nejasný.

GEOLOGICKÝ PLÁN LIBERCE

V roce 2013 jsme zpracovali pro geologický ústav AV ČR část podkladových dat formou dokumentačních karet, které budou použity v novém Geologickém plánu města Liberce. Ten zpracoval RnDr. Josef Klomínský. Výjimečnost plánu spočívá v zachycení vrtné prozkoumanosti i zachycení podzemních objektů, které odhalují některou z geologických zajímavostí. Popis podzemních objektů se zároveň objeví i ve vysvětlivkách (textové příloze). V množství zachycených jevů a situací je v rámci ČR srovnatelný nejnovější geologický plán Kutné Hory.

HORNICKÝ ARCHEOPARK JEŠTĚDSKÝ HŘBET

Společnost Archa 13 o. p. s. ve spolupráci se ČSS ZO 4-01 Liberec připravila projekt archeoparku Ještědský hřbet, který se skládá ze tří částí: Páteřní naučné stezky z Hamrštejna do Chrastavy, vedlejší naučné stezky z Hamrštejna údolím Rokytky a Kryštofova údolí do Karlova a ze samostatného areálu archeoskanzenu v Panské Hůrce. Areál by měl být vybaven kopii provozů okolních historických staveb.

